Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 117 (4812)
25 МАЙ 1982 й.
СЕШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

△ Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Африка озодлиги куни муносабати билан Африка давлатлари ва халқларига йўллаган табрикномаси эълон қилинган.

△ 24 май куни Тошкентда «Ғўзага ишлов беришнинг индустриал технологияси — пахта ҳосилдорлиги ва сифатини оширишнинг асоси» мавзуида республика илмий ишлаб чиқариш конференцияси бўлиб ўтди.

Конференция қатнашчилари қабул қилган тавсиялар республикада пахта етиштиришнинг индустриал технологиясини жорий этишни жадаллаштиришга имкон беради.

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ
Тошкент-82

Бугун Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг VII халқаро кинофестивали очилади.

БИЛДИРИШ

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети маълум қиладики, XVII чақириқ Тошкент шаҳар Советининг XI сессияси 1982 йил 27 май соат 15.00да Тошкент область партия комитетининг мажлислар залида очилади (Ўзбекистон кўчаси, 9-уй).

Депутатлар ўша жойнинг ўзида соат 14.00 рўйҳатга олинадилар.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1982 йил 24 майда КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми бўлиб ўтди.

Пленум КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида»ги докладини тинглади.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда: Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Шчербицкий, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаев, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Г. В. Романов, Херсон областидаги Киров номли колхоз раиси Д. К. Моторний, РСФСР Министрлар Советининг Раиси М. С. Соломенцев, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. Я. Киселев, Краснодар ўлкаси Староминск район партия комитетининг биринчи секретари И. Г. Хмара, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. А. Алиев, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. А. Шеварднадзе, Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Э. Восс, КПСС Ростов область комитетининг биринчи секретари И. А. Бондаренко, КПСС Смоленск область комитетининг биринчи секретари И. Е. Клименко, КПСС Белгород область комитетининг биринчи секретари М. П. Трунов, КПСС Бошқирдистон область комитетининг биринчи секретари М. З. Шакиров, Кемерово областидаги «Зиминка» шахтаси кон ишчиларининг бригадири В. С. Костин, СССР қишлоқ хўжалиги министри В. К. Месяц, КПСС Волгоград область комитетининг биринчи секретари Л. С. Куличенко, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти Ю. А. Овчинников, трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министри А. А. Ежевский ўртоқлар сўзга чиқдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шу масала юзасидан бир овоздан қарор қабул қилди. Бу қарор матбуотда эълон қилинмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ўртоқ Ю. В. Андроповни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ В. И. Долгихни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат этиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар — ВЦСПС раиси С. А. Шалаевни, академик, СССР Медицина фанлари академияси Бутуниттифоқ кардиология илмий марказининг директори Е. И. Чазовни, Кемерово областидаги «Зиминка» шахтаси кон ишчиларининг бригадири В. С. Костинни КПСС Марказий Комитетининг аъзолигига ўтказди.

Шу билан КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини тамомлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

СССРнинг 1990 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ДАВРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ ЛОЙИҲАСИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида»ги докладини тинглаб ва муҳокама этиб, қарор қилади:

1. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ушбу Пленумдаги докладида баён этилган таклифлар ҳамда хулосалар тўла-тўкис ва батамом маъқуллансин, улар партия, давлат ва хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг озиқ-овқат программасини рўёбга чиқариш, КПССнинг аграр сиёсатини изчиллик билан турмушга татбиқ этиш соҳасидаги амалий фаолиятига асос қилиб олинсин.

2. СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган ҳамда КПСС XXVI съезди қарорларига мувофиқ ишлаб чиқилган озиқ-овқат программаси маъқуллансин.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг Марказий Комитет Сиёсий бюросига тақдим этган қуйидаги қарорлари:

«Қишлоқ хўжалигини ва аграр саноат комплексининг бошқа тармоқларини бошқаришни яхшилаш тўғрисида»ги.

«Иқтисодий механизмни такомиллаштириш ҳамда колхоз ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлаш тадбирлари тўғрисида»ги.

«Маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдан ва унинг сифатини оширишдан қишлоқ хўжалиги ходимларининг моддий манфаатдорлигини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги.

«Чорвачиликда машғул бўлган ходимларнинг колхозларда, совхозларда ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида мустаҳкам ўрнашиб қолишига доир қўшимча тадбирлар тўғрисида»ги.

«Қишлоқ аҳолисининг уй-жой, коммунал-маиший ва социал-маданий шароитларини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги.

«Колхоз ва совхозларни раҳбар кадрлар ва мутахассислар билан янада мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда уларнинг роли ва масъулиятини ошириш тўғрисида»ги қарорлари тасдиқлансин.

3. СССР Министрлар Совети, СССР Госплани, министрликлар ва идоралар, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари озиқ-овқат программасида белгиланган топшириқларга асосланиб ва халқ хўжалигининг барча тармоқларини аҳолини озиқ-овқат билан узлуксиз таъминлаш вазифасини имкони борича қисқа муддатларда ҳал этиш учун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш ва умуман аграр саноат комплексини ривожлантириш проблемаларини ҳал этиш сари янада чуқуррок буриб юбориш зарурлигига асосланиб, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш йиллик планларини ҳамда ўн иккинчи беш йиллик плани лойиҳасини ишлаб чиқишни таъминласинлар.

4. Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия комитетлари, иттифоқ министрликлари ва идоралари, жойлардаги совет ва хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг, саноат, қурилиш ва транспорт корхоналарининг раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотлари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда қилган докладидан ва озиқ-овқат программасидан ҳамда шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қабул қилган қарорлардан келиб чиқадиган вазифаларни амалга ошириш юзасидан ишчилар, колхозчилар, ва зиёлилар орасида актив ташкилотчилик ва сиёсий ишни авж олдирсинлар. Партия билан давлатнинг ўн биринчи ва ўн иккинчи беш йилликлардаги марказий вазифаси — озиқ-овқат проблемасини ҳал этишга ҳар бир республика, ўлка, область, район, халқ хўжалигининг ҳар бир тармоғи, шаҳар ва қишлоқдаги барча меҳнат коллективлари имкони борича кўпроқ ҳисса қўшишидан иборат.

5. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шуни таъкидлайдики, давлат мамлакатда озиқ-овқатни янада тезроқ кўпайтириш мақсадида қишлоқ хўжалигига ва уни интенсивлашга тобора кўп маблағ сарфлаётган ҳозирги пайтда деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ҳар томонлама оширишга, колхоз ва совхозларда ердан, ишлаб чиқариш фондларидан, моддий, меҳнат ва молиявий ресурслардан фойдаланишни яхшилаш учун, меҳнат унумдорлигини ва иш сифатини ошириш, нобудгарчиликларни тугатиш, иқтисод қилиш ва тежамкорлик, маҳсулот таннархини камайтириш учун курашга бутун куч-ғайратни сарфлаш айниқса муҳимдир.

Ишлаб чиқариш миқёсларининг ўсганлиги, иқтисодий алоқаларнинг мураккаблашганлиги аграр-саноат комплексининг барча тармоқлари кадрларига нисбатан қишлоқ хўжалигини планлаштириш, бошқариш, унинг моддий-техника таъминотини такомиллаштириш ишида янги талаблар қўймоқда. Бошқарувнинг ҳамма поғоналарида экономиканинг шу соҳаси бўлинмаларининг фаолиятини узвий равишда боғлаш ва мувофиқлаштиришни, энг яхши пировард натижаларга эришиш учун уларнинг юксак масъулиятини ҳамда яхши сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришдан манфаатдорлигини таъминлаш зарур.

Шу йилнинг ўзидаёқ деҳқончилик ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини анча оширишга эришиш, дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар харид қилиш давлат планлари тўла ҳамда ошириб бажарилишини, бу маҳсулотларнинг ўз вақтида қайта ишланиши ва тўла сақлаб қолинишини таъминлаш, шундан кейинги йилларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада тез юксалтириш учун пухта негиз яратиш — яқин вақт ичида ҳал этиладиган вазифадир.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик органлари, колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари, мутахассислар ва олимлар, саноат ходимлари, жамики қишлоқ аҳолиси ва шаҳарларнинг меҳнаткашлари Марказий Комитетнинг ушбу Пленуми қарорларини бажариш учун зарур бўлган ҳамма ишни қиладилар, совет кишилари фаровонлигини муттасил ошириш, Ватанимиз иқтисодий қудратини мустаҳкамлашнинг бош шартларидан бири бўлмиш озиқ-овқат ресурсларини кўпайтиришда белгиланган марраларга эришиш учун умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдирадилар, деб қатъий ишонч билдиради.

СССРнинг 1990 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ДАВРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВнинг КПСС Марказий Комитети Пленумида 1982 йил 24 май куни қилган доклади

Ҳурматли ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси озиқ-овқат программаси ҳамда уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисидаги масалани Марказий Комитет Пленуми муҳокамасига қўяди. Программа партия XXVI съезди қарорларига мувофиқ ишлаб чиқилди.

Белгиланган тадбирлардан кузатилган мақсад — имкони борича қисқа муддатда мамлакат аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан пухта равишда таъминлашдан иборат. Бу — жуда муҳим иқтисодий вазифагина бўлиб қолмай, шу билан бирга актуал социал-сиёсий вазифа ҳамдир. Совет кишиларининг ҳаётий эҳтиёжларини қондириш партиямизнинг энг муҳим программ талаби бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, бу гапни мен жуда аниқ-равшан қилиб айтяпман. Шу боисдан ҳам ҳозирги Пленумнинг алоҳида моҳияти, алоҳида аҳамияти бор, ўртоқлар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми чақирилгунча СССР Министрлар Совети ва унинг раҳбарлари, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг махсус иш группаси, Госплан ва тегишли министрликлар ҳамда идоралар катта тайёргарлик иши ўтказдилар. Бу ишда олимлар, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислар иштирок этдилар. Республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари ва Министрлар Советлари, область партия комитетлари ва ижроия комитетлари, район партия комитетлари ва ижроия комитетларининг таклифлари, матбуот материаллари, меҳнаткашларнинг хатлари эътиборга олинди.

Натижада бир қанча ҳужжатлар тайёрланди. Жумладан, озиқ-овқат программасининг лойиҳаси ишлаб чиқилди. Сўнгра, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг баъзи бир конкретроқ масалаларга доир қарорлари тайёрланди. Улар орасида қишлоқ хўжалигини ва аграр-саноат комплексининг бошқа тармоқларини бошқаришни яхшилаш тўғрисидаги; иқтисодий механизмни такомиллаштиришга ҳамда колхоз ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлашга оид тадбирлар ҳақидаги, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдан ва унинг сифатини оширишдан қишлоқ хўжалиги ходимларининг моддий манфаатдорлигини кучайтиришга доир тадбирлар тўғрисидаги; чорвачиликда машғул бўлган ходимларнинг колхозларда, совхозларда ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида мустаҳкам ўрнашиб қолишига оид қўшимча тадбирлар ҳақидаги; қишлоқ аҳолисининг уй-жой, коммунал-маиший ва социал-маданий турмуш шароитларини янада яхшилаш тадбирлари ҳақидаги, колхоз ва совхозларни раҳбар кадрлар ҳамда мутахассислар билан янада мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда уларнинг роли ва масъулиятини ошириш тўғрисидаги қарорлар бор.

Марказий Комитет аъзолари ҳужжатлар билан таниш эканликлари сабабли мен бир неча принципиал масалаларгагина тўхталиб ўтаман.

Гапни қишлоқ хўжалигида қилинган ишларнинг якунларидан бошлайман. КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумини ҳисоб-китоб нуқтаси деб олсак, тўғри бўлади. Ўшанда партия қишлоқ хўжалигига капитал маблағ сарфлашни кўпайтириш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ҳамда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришни такомиллаштириш йўлини бошлаганлиги эсингиздадир. Пленум колхоз ва совхозларни мустаҳкамлашга ҳамда уларнинг мустақиллигини оширишга, қишлоқ аҳолисининг турмушини яхшилашга алоҳида эътибор берди. КПСС Марказий Комитети март Пленумининг шундан кейинги бир қанча пленумлар ва КПСС XXIV—XXVI съездлари ривожлантирган йўл-йўриқлари партия ҳозирги аграр сиёсатининг — илмий сиёсатнинг, тўғри сиёсатнинг асосини ташкил этди. Биз бу сиёсатдан чекинмадик ва чекинмаймиз ҳам. **(Давомли қарсаклар).**

КПСС Марказий Комитетининг март Пленумидан кейин ўтган йиллар мобайнида қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базаси сифат жиҳатидан янгиланди. Меҳнатни машина-механизмлар билан таъминлаш уч баравардан зиёд ошди. Суғориладиган ва захи қочирилган ерлар фонди 1,7 баравар кўпайди. Минерал ўғит етказиб бериш 3 баравар ўсди. Ихтисослаштирилган чорвачилик комплекслари ва йирик паррандачилик фабрикалари ишга туширилди, улардаги ишлаб чиқариш жараёнлари саноат технологияси асосида ташкил этилди. Юксак самарали хўжаликлараро ва аграр-саноат корхоналари ҳамда бирлашмалари ривожланмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси колхоз ва совхозларда меҳнат унумдорлигини қарийб икки баравар ошириш имконини берди.

Қишлоқ хўжалигига хизмат қиладиган янги тармоқлар, чунончи чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги, қишлоқ қурилиши, омихта ем ва микробиология саноати барпо этилди. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги анчагина ривож топди. Саноатнинг озиқ-овқат тармоқлари асосий ишлаб чиқариш фондлари кейинги уч беш йиллик мобайнида 2.7 баравар кўпайди.

Шу вақт ичида совет деҳқонларининг турмуш ва меҳнат шароитларида чуқур ўзгаришлар рўй берди. Кўпгина социал масалалар муваффақиятли ҳал этилди. Қишлоқ хўжалиги ходимларининг меҳнат ҳақи анча ошди. Уларнинг пенсия таъминоти ва социал страхованиеси яхшиланди, ижтимоий фондлардан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар кўпайди. Колхозчилар билан совхоз ишчиларининг касб-кор ва маданий даражаси ўсди. Ҳозир қишлоқ хўжалик корхоналарида олий ва ўрта махсус маълумотли икки миллионга яқин мутахассис ишлаб турибди. Мамлакатнинг кўпгина районларида қишлоқларнинг бутун қиёфаси ўзгарди. Қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш тарзида ўзгариш рўй бериб, янада сермазмун, мароқли бўлиб бормоқда.

Партия кўрган тадбирлар, колхозчиларнинг, совхозлар ишчиларининг, мутахассислар, саноат ходимларининг фидокорона меҳнати ўз натижаларини бермоқда, бу натижалар ғоят жозибадор натижалардир. Социализм душманларининг совет қишлоқ хўжалиги муваффақиятлари хусусида чурқ этмаслик ёки бу муваффақиятларни камайтириб кўрсатиш соҳасида зўр бериб ҳаракат қилаётганликлари Пленум қатнашчиларига яхши маълум. Аммо фактлар бошқа нарсани кўрсатмоқда. Табиатнинг кўплаи-кўп кўрсатган ҳамма инжиқликларига қарамай, қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти еттинчи беш йилликдаги йилига ўрта ҳисобда 82.8 миллиард сўмликдан ўнинчи беш йилликда 123.9 миллиард сўмликка етди ёки 50 процент кўпайди. Таққослаш учун шуни айтиб ўтайликки: Европа иқтисодий ҳамжамияти мамлакатларидаги тегишли кўрсаткич 31 процентни, АҚШда эса 29 процентни ташкил этди. Биздаги табиий шароитларимиз анча ноқулай келишига қарамай шундай бўлди. Бу соҳада бизга қолган мерос ҳам ҳавас қиларли даражада эмас эди.

Қуйидаги жадвал совет қишлоқ хўжалигининг маҳсулоти ўсиши тўғрисида конкретроқ тасаввур беради.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТИ АСОСИЙ ТУРЛАРИНИ ЕТИШТИРИШ

(йилига ўрта ҳисобда — миллион тонна)

	1961—1965 йиллар	1976—1980 йиллар	ўсиш проценти
Дон	130,3	205,0	157
Қанд лавлаги	59,2	88,7	150
Сабзавот	16,9	26,3	156
Мева ва узум	6,5	15,2	234
Гўшт (сўйилган вазнда)	9,3	14,8	159
Сут	64,7	92,7	143
Тухум (миллиард дона)	28,7	63,1	220

Биз қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ўсиши аҳолининг кўпайишидан мунтазам равишда ўзиб боришига эришдик, биздаги аҳоли 1965 йилга нисбатан 35 миллион киши кўпайди. Натижада кўриб чиқилаётган давр мобайнида қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг йиллик ўртача ҳажми аҳоли жон бошига 28 процент кўпайди. Ўн беш йил мобайнида аҳоли жон бошига гўшт ва гўшт маҳсулотлари истеъмол қилиш 41 процент, сут ва сут маҳсулотлари истеъмол қилиш 25 процент, тухум истеъмол қилиш қарийб икки баравар, сабзавот истеъмол қилиш 35 процент, ўсимлик ёғи истеъмол қилиш 24 процент, қанд истеъмол қилиш 30 процент кўпайди.

Кўриб турибсизларки, ўртоқлар, партиянинг аграр сиёсати, қишлоқ хўжалигига сарфланган катта-катта маблағлар, миллион-миллион кишиларнинг куч-ғайратлари озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни анчагина кўпайтиришни таъминлади. **(Қарсаклар).** Шундай бўлса ҳам биз эришилган натижа билан қаноатлана олмаймиз, озиқ-овқат проблемаси ҳали ҳам кун тартибидан мутлақо олиб ташланмаганлигини кўриб турибмиз. Совет кишиси овқатланиш рациони калориялилиги умумий даражаси жиҳатидан физиологик нормаларга мувофиқ келса ҳам, овқатланиш структурасини яхшилаш керак. Гўшт ва сут маҳсулотларига бўлган талаб қондирилмаяпти, сабзавот ва мевалар етиштирилмаяпти. Бир қанча районларда озиқ-овқат моллари билан савдо қилишда узилишлар содир бўлиб турибди.

Хўш, гап нимада? Гап аввало шундаки, гарчи озиқ-овқат йил сайин кўпайиб бораётган бўлса ҳам, уни ишлаб чиқариш ҳозирча озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабдан орқада қолмоқда. Бу эса аҳолининг пул даромадлари кўпайишининг натижасидир. Асосий озиқ-овқат маҳсулотларининг давлат чакана нархлари барқарор бўлган бир пайтда аҳоли пул даромадларининг ўсиши шу маҳсулотларни истеъмол қилишнинг кўпайишига олиб бормоқда. Экономиканинг аграр секторида бевосита шуғулланувчи кишилар сони камайиб, шаҳар аҳолиси кўпайиши ҳам бунга сабаб бўлмоқда. Қишлоқ аҳолисининг ўзи озиқ-овқат маҳсулотларини давлат секторидан йил сайин кўпроқ сотиб олаётганлиги ҳам шунга олиб бормоқда. Ниҳоят, қишлоқ хўжалигининг, бутун аграр-саноат комплексининг етарли равишда тез ўсмаётганлиги ҳам бунга таъсир қилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси мана шу омилларнинг ҳаммасини эътиборга олиб, 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган махсус озиқ-овқат программасини ишлаб чиқиш зарур деб топди. Бу программани тайёрлаш ва амалга ошириш — бизнинг планлаштириш системамизда, социалистик экономикани бошқаришда принципиал янги қадамдир. Программа озиқ-овқат проблемасини ҳал этишга аниқ мақсадни кўзлаб, комплекс ёндашишни ўзида мужассамлаштирган.

(Давоми иккинчи бетда).

СССРнинг 1990 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ДАВРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

Бундай ёндашишнинг энг муҳим хусусияти қишлоқ хўжалигининг ўз ишини ҳам, шунингдек унга хизмат қилувчи саноат тармоқларининг, транспорт, савдо-сотиқнинг ишини ҳам бир-бири билан боғлашдан, бирлаштиришдан, уларнинг бутун фаолиятини битта пировард мақсадга — юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ва уларни истеъмолчига етказишга бўйсундиришдан иборат.

Бир қанча сабабларга кўра аграр саноат комплексининг тармоқлари ривожида муайян номутаносиблик вужудга келганлиги буни айниқса актуал вазифа қилиб қўйди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотини тайёрлаш ва асраш, ташиш, қайта ишлаш ва сотиш соҳасида камчиликлар тўпланиб қолди. Демак, озиқ-овқат проблемасини ҳал этишни олға силжитиш учун қишлоқ хўжалик маҳсулоти истеъмолчига етиб борадиган бутун занжирнинг ҳамма халқаларига эътиборни кучайтириш зарур.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси программага асос қилиб олиш зарур деб ҳисоблаган жуда муҳим талаб — қишлоқ хўжалигининг ҳам, шунингдек у билан боғлиқ бўлган саноат тармоқларининг ҳам иш самарадорлигини янада оширишдан, ўсишнинг асосан интенсив омилларига қатъият билан ўтишдан иборат бўлди. КПССнинг сўнгги съездлари партиянинг иқтисодий сиёсатига айни мана шундай ёндашишни асос қилиб олди. Бу — озиқ-овқат проблемасини ҳам ҳал этишнинг энг таъсирчан ва амалда имконли бўлган бирдан-бир йўлидир.

Биз шу йўлдан комил ишонч билан олға боряпмиз. Аммо ҳали қилинадиган ишлар кўп. Айрим хўжаликларда энг асосий табиий бойлик—ердан самарали фойдаланилмаётганлиги маълумку, ахир. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялаш даражаси ҳали етарли эмаслиги, қишлоқ хўжалик техникаси ёмон ишлатилаётганлиги ва унинг кўпгина турлари сифати пастлиги оқибатида колхоз ва совхозлар кўпгина маҳсулотни беролмаяптилар. Минерал ўғит ва гербицидлар етишмаяпти, айрим жойларда улар яхши асралмаяпти ва самарали ишлатилмаяпти. Харид нархлари зарур ишлаб чиқариш чиқимларига мувофиқ келмаяпти. Мана шуларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалик маҳсулотини кўпайтириш суръатлари секинлашувига олиб келди.

Шундай қилиб, ўртоқлар, айтилган гаплардан келиб чиқадики, мамлакат тараққиётининг ҳозирги босқичи қишлоқ хўжалиги олдига, экономикамизнинг бутун аграр-саноат сектори олдига янги вазифалар — катта, мураккаб масъулиятли вазифалар қўймоқда. Вужудга келган қийинчиликлар ва номутаносибликларни тугатиш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш, мамлакатнинг озиқ-овқат маҳсулотларига ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш юзасидан катта миқёсдаги таъсирчан тадбирлар зарур. Шу тадбирлар ишлаб чиқилди, энди уларни КПСС Марказий Комитетининг ушбу Пленумида муҳокама қилиш лозим.

КПСС Марказий Комитети ҳукуматга озиқ-овқат проблемасини комплекс ҳал этиш тўғрисида йўл-йўриқ берар экан, боя айтиб ўтганимдек, аҳолини ҳамма турдаги озиқ-овқат билан муттасил таъминлаш, юқори сифатли маҳсулотлар истеъмол қилишни анча ошириш, овқатланиш структурасини тубдан яхшилаш вазифасини ўртага қўйди. СССР Министрлар Совети тақдим этган озиқ-овқат программасининг лойиҳаси шу вазифага мувофиқ келади. Одамларга, совет кишисига конкрет ғамхўрлик деб мана шуни айтадилар. **(Қарсаклар).**

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг планлаштирилаётган динамикаси тўғрисидаги маълумотлар программада келтирилган. Фақат баъзи рақамларни эслатиб ўтаман. Чунончи, ўн иккинчи беш йилликда дон етиштиришни йилига ўрта ҳисобда 250—255 миллион тоннага, гўшт етиштиришни 20—20,5 миллион тоннага, сут етиштиришни 104—106 миллион тоннага, сабзавот етиштиришни 37—39 миллион тоннага, мева ва резавор етиштиришни 14 — 15 миллион тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

Ўн биринчи беш йилликдаёқ аҳолининг ғаллага ва жуда хилма-хил нон маҳсулотларига, картошка ва қанд-шакарга бўлган эҳтиёжини қондириш билан бирга ёрма, кондитер маҳсулотлар, маргарин, тухум ва балиққа бўлган эҳтиёжини таъминлаш, шунингдек гўшт, сут, ўсимлик ёғи ва мева-сабзавот маҳсулоти билан таъминлашни яхшилаш планлаштирилмоқда. Ўн иккинчи беш йилликда эса гўшт, ўсимлик ёғи, асосий турдаги сабзавот ва мева истеъмол қилишни оширишга асосий эътибор берилади.

АСОСИЙ ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИНИНГ ИСТЕЪМОЛ ҚИЛИНИШИ

(бир йилда аҳоли жон бошига — килограмм)

	1980 йил	1990 йил
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	58	70
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	17,6	19,0
Сут ва сут маҳсулотлари	314	330—340
Тухум (дона)	239	260—266
Қанд-шакар	44,4	45,5
Ўсимлик ёғи	8,8	13,2
Сабзавот ва полиз маҳсулотлари	97	126—135
Мева ва резавор	38	66—70

Программада кўрсатилган истеъмол қилиш даражаси мамлакат бўйича ўртача кўрсаткич бўлиши назарда тутилади, албатта. Конкрет районларда бу кўрсаткич миллий анъаналарни, иқлим шароитларини ва бошқа хусусиятларни эътиборга олиб белгиланади.

Ўртага қўйилган мақсадларга эришиш учун программа бутун аграр-саноат комплексини ўзаро боғлаб, янада мувозанатли равишда ривожлантиришни кўзда тутади. Ўн иккинчи беш йилликда у бутун халқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағлар жами ҳажмининг тахминан учдан бир қисмини олади.

Программа партиянинг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш йўлини давом эттиради. Шундай бўлиши ҳам тўғри, чунки айни қишлоқ хўжалиги озиқ-овқат проблемасини тубдан ҳал этишнинг илк негизидир. Қишлоқ хўжалигидаги асосий ишлаб чиқариш фондларини тахминан 1,5 баравар, колхоз ва совхозлардаги машина-механизмлар қувватини 1,6 баравар, қишлоққа минерал ўғит етказиб беришни 1,7 баравар кўпайтириш планлаштирилмоқда. Шу ўн йилликда тракторлар, комбайнлар ва қишлоқ учун керакли бошқа машиналар ишлаб чиқариш кўпаяди, уларнинг сифат хусусиятлари яхшиланади. Суғориладиган ерлар майдонини 1990 йилда 23 — 25 миллион гектарга етказиш белгиланди.

Бироқ, биз машина ва ўғитлардан, қишлоқ хўжалиги эга бўлган ва эга бўладиган ҳамма воситалардан ҳозиргига нисбатан анча яхшироқ фойдаланишни ўрганиб олганимиздагина, мазкур тадбирлар кўнгилдаги натижани беради. Бизнинг экинзорларимиз катта. Чорвамиз туёғи жуда кўп. Ҳосилдорлик ва маҳсулдорликнинг ўсиши эса мутлақо етарли эмас.

Айниқса бизнинг оғир иқлим шароитларимизда имкони борича кўпроқ экинзорга эга бўлишга интилишнинг сабаби мутлақо равшан.

Аммо ҳосилдорликни ошириш бугунги, айниқса эртанги бош вазифадир. Бу нарса селекция ва уруғчиликни биринчи ўринга чиқариб қўйишни билдиради. Бу нарса ҳамма турдаги ўғитдан самарали фойдаланишни тақозо этади. Бу нарса илмий асосланган, яхшилаб пухта ўйланган ҳар бир зона ва областнинг, ҳар бир район, ҳар бир хўжаликнинг табиий-иқтисодий шароитларини тўла-тўкис ҳисобга оладиган деҳқончилик системасини жорий этишни талаб қилади.

Кўпроқ чорва туёғига эга бўлишга интилишнинг сабаби ҳам равшан. Аммо чорвачиликда ҳам ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сутни ва гўштга топшириладиган молнинг ўртача вазнини кўпайтириш ҳозирги шароитдаги бош вазифадир. Бу вазифа чорва туёғининг сифат составини такомиллаштиришни, наслчилик ишини яхшилашни, сермаҳсул чорва зотларини кўпайтиришни диққат марказига қўяди. Ўз-ўзидан равшанки, ем-хашак етиштиришни анча кўпайтиришни, унинг сифатини оширишни ва ундан оқилона фойдаланишни ҳам диққат марказига қўяди.

Хуллас ишлаб чиқаришни интенсивлаш қишлоқ хўжалиги самарадорлигининг калитидир. Озиқ-овқат программаси ҳам айни мана шу йўлни назарда тутади. Илм-фанимиз олдида турган масъулиятли вазифалар ҳам мана шундан келиб чиқади. Совет олимлари қишлоқ хўжалигини юксалтириш учун кўпгина ишларни қилдилар. Аммо биз кеча қаноатлана олган натижалар эртага ва ҳатто бугун асло етарли эмас. Илм-фан худди мана шунга асосланиши керак.

Самарадорлик йўли қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ тармоқлар жадал ривожлантирилишини тақозо этади. Биз ишлаб чиқариш эмас, балки маҳсулотни асраш, қайта ишлаш ва уни истеъмолчига етказиш танг жой бўлиб қолаётган ҳолларга тез-тез дуч келиб турибмиз. Масалан, ҳозирнинг ўзидаёқ, анча ривож топган озиқ-овқат саноатига эга бўлиб биз жуда кўп маргарин, макарон ва кондитер маҳсулотлари, болалар овқати, концентратлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқара олган бўлур эдик. Қайта ишлаш тармоқларининг қувватлари чорва, парранда, сут тайёрлаш ҳажмларига мос келмаслиги билан боғлиқ катта нобудгарчиликлар тўғрисида гапириб ўтишимга тўғри келган эди. Ёки картошка, сабзавот, меваларни асраш ва қайта ишлаш вақтида уларнинг нобудгарчилигини олиб кўрайлик.

Аҳволни тузатиш учун лойиҳа озиқ-овқат, гўшт ва сут саноатини юксалтиришга йўллайди. Музхоналарнинг қувватлари ва элеваторларнинг ҳажмлари оширилмоқда. Тара хўжалиги ривожлантирилмоқда. Бироқ программани бажариш давомида бунга муайян тузатишлар киритиш талаб этилади. Имкониятларимиз айниқса беш йиллик ўрталарида асло чексиз эмаслигини биз ҳаммамиз тушунамиз. Аммо 1990 йилга бориб картошка ва сабзавотларни омборлар билан тўлиқроқ таъминлашга, қанд лавлагининг бирмунча қисқа муддатларда қайта ишланишига эришиш зарур. Мана шуларнинг ҳаммаси устида қўшимча равишда ишлаш керак.

Аграр саноат комплексининг озиқ-овқат маҳсулотларини қисқа муддат ичида энг кўп ўстириш имконини берадиган объектлари ўз вақтида ишга туширилишига жуда катта эътибор берилиши лозим. Бу ишда ҳозирча тартиб йўқ. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги ва химия саноати корхоналарини, чорвачилик комплексларини, минерал ўғитлар сақланадиган механизациялаштирилган омборларни, силос иншоотларини, теплица комбинатларини, мева омборларини, омихта ем корхоналарини, шунингдек озиқ-овқат саноати ва савдо объектларини ишга тушириш планлари қониқарсиз бажарилмоқда. Партия, совет ва хўжалик органлари, касаба союзлари ва комсомол аграр-саноат комплекси қурилишларига муносабатни қатъиян ўзгартиришлари керак. Бу қурилишларни мамлакатнинг зарбдор қурилишлари деб билиш лозим. **(Қарсаклар).**

Қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш тадбирлари озиқ-овқат программасининг таркибий қисмидир. Асосан чорбоғ типидаги, шахсий ёрдамчи хўжалик учун ҳовли иморатлари бўлган шинам уй-жойлар қурилиши назарда тутилмоқда. Мактаблар, мактабгача болалар муассасалари, клублар қурилиши кенгайтирилади. Қишлоқ аҳолисига медицина, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш яхшиланади.

Биз қишлоқда уй-жой, маданий-маиший, йўл қурилиши билан нақадар куч-ғайрат кўрсатиб пухта шуғуллансак, деҳқонлар меҳнати шу қадар унумли бўлишини исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Шу сабабли 80-йилларда ушбу мақсадларга тахминан 160 миллиард сўм сарфлаш кўзда тутилмоқда. Бу — ҳатто бизнинг кўламларимизда ҳам катта рақамдир. Лекин бу катта рақамнинг ўзигина эмас. Бу — шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал тафовутларни тугатишга қаратилган катта сиёсатдир. Бу эса марксизм-ленинизм илмий асослаган ўзимизнинг программавий талабларимиздан бирини амалга оширишга қаратилган сиёсат деган маънони билдиради. **(Давомли қарсаклар).**

Программанинг ташқи иқтисодий алоқалар каби жиҳати ҳам синчиклаб ишлаб чиқилган. Кейинги йилларда айниқса ҳосил яхши бўлмаганлиги сабабли биз чет эллардан дон, гўшт ва бошқа бир қанча маҳсулотларни сотиб олишга мажбур бўлганлигимиз КПСС Марказий Комитети Пленуми қатнашчиларига маълум. Биз келгусида ҳам, табиийки, иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқлигини ҳисобга олиб, озиқ-овқат ресурсларини тўлдириш мақсадида ташқи савдо бериши мумкин бўлган нарсалардан асло воз кечиш ниятида эмасмиз. Шу боисдан программа лойиҳаси чет мамлакатлар, биринчи навбатда социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлик қилишни кўзда тутаётганлиги мутлақо қонуниятли бир ҳолдир.

Лойиҳа капиталистик мамлакатлардан озиқ-овқат импортини қисқартириш зарурлигига асосланади. Мамлакат манфаатлари биз ўзимизнинг етарли миқдордаги озиқ-овқат ва ем ресурсларига эга бўлишимизни талаб этади, бу эса бизни ҳар қандай тасодифлардан гарантиялаган бўлур эди. Шу билан бирга ўзларингизга маълумки, баъзи давлатларнинг раҳбарлари одатдаги коммерция операцияларини, масалан, дон сотишни мамлакатимизга тазйиқ ўтказиш воситасига, сиёсий тазйиқ қуролига айлантиришга интилмоқдалар. Биз бунга ҳеч қачон тоқат қилган эмасмиз ва тоқат қилмоқчи ҳам эмасмиз. **(Қарсаклар).** Масаланинг шу йўсинда қўйилишини КПСС Марказий Комитетининг аъзолари қўллаб-қувватлайдилар, деб ўйлайман. **(Давомли қарсаклар).**

Шундай қилиб, ўртоқлар озиқ-овқат программасининг лойиҳаси КПСС XXVI съезди қарорларига, партиянинг халқ фаровонлигини ошириш йўлига мос келади. Биз ҳам уни асосан маъқуллашимиз мумкин. **(Қарсаклар).**

Озиқ-овқатнинг бирон-бир турини ишлаб чиқаришга доир конкрет кўрсаткичларга келганда шуни айтиш кераки, бу кўрсаткичларни минимал кўрсаткичлар деб билиш лозим. Уларни бажарибгина қолмай, балки ошириб бажариш учун бутун куч-ғайратни сарфлаш зарур. **(Қарсаклар).** Лойиҳа устида ишлаш чоғида капитал маблағлар ҳажмини ва моддий-техника ресурсларини ошириш тўғрисида кўпгина таклифлар киритилди. Уларнинг баъзилари ҳисобга олинди. Бошқа таклифларни йиллик планлар ҳамда ўн иккинчи беш йиллик планини ишлаб чиқиш чоғида кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ деб топилди. Бинобарин СССР Министрлар Совети ҳамда Госплани программани чуқурлаштириб ва конкретлаштириб, баъзи жиҳатлан эса уни такомиллаштириб, ишларни давом эттиришлари керак бўладики, биз ҳар бир йил, сарфланган ҳар бир янги миллиард маблағ бизни мақсадга яқинлаштираётганлигини қатъий билишимиз ва қанчалик яқинлаштиришини билишимиз керак. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Озиқ-овқат программаси муддатига кўра ҳар хил — ҳам узоқ муддатли, ҳам ўртача муддатли, ҳам шошилинч, кечиктириб бўлмайдиган вазифаларни ўртага қўймоқда. Менинг фикримча, ҳозир айни шошилинч, кечиктириб бўлмайдиган вазифаларни юмушларимиз марказига қўйишимиз керак. Биз ҳаммамиз озиқ-овқат программаси шу йилнинг ўзидаёқ дастлабки самараларини бериши лозим, деган якдил фикрда бўлсак керак. Бу ҳол қишлоқ хўжалигидаги, бутун аграр саноат комплексидаги жамики ишлаб чиқариш циклига нисбатан оширилган талаблар қўяди.

Ҳар бир районда, ҳар бир областда, ҳар бир республикада нобудгарчиликка қарши кураш, тайёрлов, транспорт ва савдо ташкилотларининг узлуксиз ишлаши юзасидан тадбирларнинг аниқ системаси ўйлаб кўрилиб амалга оширилиши керак. Дала билан магазин ўртасидаги алоқалар қанчалик қисқа, қанчалик жўн бўлса, иш учун, истеъмолчи учун шунчалик соз бўлади. Бу йил, жумладан, Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги учун жиддий имтиҳон йили бўлиши лозим.

Нобудгарчиликка қарши курашга тўхталиб, бу курашни истеъмол соҳасида ҳам олиб бориш кераклигини таъкидлаб ўтмоқчиман. Айбни яширишнинг ҳожати йўқ, умумий овқатланиш соҳасидаги, санаторийлар ва дам олиш уйларидаги чиқитлар ҳаддан ташқари катта. Маълумки, шу муассасаларнинг ҳаммаси озиқ-овқат маҳсулотлари билан биринчи навбатда таъминлаб турилади. Шундай қилиниши ҳам керак. Лекин овқатларнинг сифатсиз тайёрланиши, қадоқланган масаллиқларнинг йўқлиги сабабли, кўпинча эса ходимларнинг виждонсизлиги сабабли қимматли озиқ-овқат маҳсулотларининг кўп миқдори чиқитга кетмоқда ёки белгиланган жойга етиб бормаяпти. Маҳсулотларни эҳтиёт қилиш, уларни тежаш юксак истеъмол маданияти нишонасидир.

Шахсий ёрдамчи хўжаликлар ва боғдорчилик-томорқачилик кооперативлари — озиқ-овқат программасида ҳам муносиб равишда эътибор берилаётган катта масаладир. Маълумки, гўшт, сут, парранда гўшти, айниқса картошка, сабзавот ва мева етиштиришда шахсий ёрдамчи хўжаликлар билан боғдорчилик, томорқачилик кооперативларининг улуши анча салмоқлидир. Ана шу хўжаликларга давлат, маҳаллий Советлар, колхозлар ва совхозлар берадиган ёрдамни янада кўпайтириш (бундай ёрдамни эса албатта ва мунтазам равишда бериб туриш керак) тез ва сезиларли самара келтириши мумкин. Бунда Центросоюз ҳам кўп иш қилиши керак. Таъбир жоиз бўлса, у шахсий хўжаликларга эътибор бериши, уларнинг нормал ишлашига кўмаклашиши лозим.

Корхоналар ёрдамчи хўжаликларининг имкониятларидан ҳам тўлиқроқ фойдаланиш мумкин бўлур эди. Шундай хўжаликларни юритишга қодир бўлган ҳар бир саноат корхонаси, ҳар бир ташкилот одатда ёрдамчи хўжаликка эга бўлиши керак. Шу мақсадда саноат корхоналари ва ташкилотларга зарур қишлоқ хўжалик экин майдонларини ажратиб бериш лозим. Кўпгина корхоналардаги мавжуд сув ҳавзаларидан балиқ етиштириш учун фойдаланиш ҳам яхши самара бериши мумкин.

Бундай масалаларни шошилинч равишда, дадил ва ташаббускорлик билан ҳал этиш керак. Бу эса дарҳол сезиларли натижалар бериши мумкин.

Қишлоқ меҳнаткашлари, аграр-саноат комплексининг барча ходимлари озиқ-овқат программаси амалга ошириладиган биринчи йилни зарбдор меҳнат билан нишонлайдилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Биз озиқ-овқат программаси билан бир вақтда аграр-саноат комплексини бошқаришни яхшилашга, иқтисодий механизмни такомиллаштиришга қаратилган тадбирлар системасини муҳокама этиб қабул қилишимиз керак. Мазкур масалалар ўртасида алоқа борлиги шубҳасиздир.

Озиқ-овқат проблемасининг ҳал этилиши қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчи кучларининг янада ривожлантирилишини, қайта ишлаш саноати қувватларининг оширилишини назарда тутади. Лекин бу ишнинг бир томони холос. Иккинчи, муҳим томони эса ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштиришдан иборатдир. Бошқариш ва планлаштириш методлари, рағбатлантириш усуллари, хўжалик юритиш механизми юқори унумли меҳнат учун шарт-шароитларни вужудга келтириши лозим. Биздаги мавжуд қарорлар айни ана шу принципиал йўл-йўриқлардан келиб чиқади. Хўш, қисқача қилиб айтганда, уларнинг моҳияти нимада?

Биринчи марта аграр-саноат комплекси планлаштириш ва бошқаришнинг мустақил объекти сифатида ажратилмоқда. Бу ҳол территориал, соҳа ва программавий-тармоқ планлаштиришини яхшироқ, самаралироқ қўшиб олиб бориш имконини беради. Такрор айтаманки, пировард натижа — мамлакатни озиқ-овқат билан узлуксиз таъминлаш программавий тармоқ планлаштиришнинг асоси қилиб олинади. Қишлоқ хўжалигини ва марказда ҳам, жойларда ҳам у билан боғлиқ тармоқларни бошқаришнинг яхлит қилиб бирлаштирилган системаси айни шу натижага, шу мақсадга бўйсундирилади.

Районларда, ўлкалар, областларда ва автоном республикаларда аграр-саноат бирлашмалари, иттифоқдош республикаларда ва марказда эса аграр саноат комиссиялари тузилмоқда. Ортиқча бўғинлардан ҳалос бўлиш, бошқарувнинг жуда оператив ва самарали бўлишини таъминлаш учун айни вақтда аппарат ихчамлаштирилиб, арзонлаштирилади.

Район бўғинига алоҳида аҳамият берилмоқда. Колхоз ва совхозларнинг манфаатларини ҳисобга олиб ишлаб чиқаришга тўла даражада таъсир ўтказишга қодир бўлган ҳақиқатан ҳам тўла ҳуқуқли ва демократик бошқарув органи район бўғинида тузилади. Россия Федерацияси, Украина, Грузия, Латвия, Эстониянинг бир қанча районларида аграр-саноат бирлашмалари орттирган тажриба тўғри, истиқболли тадбир эканлигини кўрсатмоқда. Шу билан бирга республика, ўлка, область партия ва совет органларининг масъулияти — Умумиттифоқ озиқ-овқат фондининг шаклланиши учун ҳам, ўз регионларида озиқ-овқат масалаларининг аҳволи учун ҳам масъулияти ошади.

Сўнгги бўғин — аграр-саноат комиссияларининг роли ва аҳамиятини ҳам таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу комиссияларга катта ҳуқуқлар бериб қўйилади. Улар зиммасига аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун жавобгарлик, аграр-саноат комплексига кирувчи барча министрликлар ва идораларнинг ишини мувофиқлаштириш вазифаси юкланади.

Шу нарса яхши маълумки, ишлаб чиқариш шароитларининг ва иш олиб борилаётган табиий иқлим шароитларининг ниҳоятда хилма-хиллиги мамлакатимиз қишлоқ хўжалигининг ўзига хос хусусиятидир. Бунда бир қолипдаги ишларга ҳаммани бир андозага солишга ўрин йўқ. Бунда ишнинг кўзини билиш, қарорларни қабул қилишда мустақиллик, омилкорлик айниқса зарурдир. КПСС Марказий Комитети колхоз ва совхозларни бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, уларнинг ташкилий-хўжалик мустақиллигини ошириш зарурлигига асосланганлиги ва ҳамон асосланаётганлигининг боиси ҳам мана шундадир.

Қишлоқдаги кадрларимиз бекиёс даражада ўсди, улар катта ва мураккаб вазифаларни ҳал этишни уддалай оладилар. Раҳбарларга ишонч, уларнинг фаолиятига талабчанлик ва манфаатдорлик билан ёндашув, ташаббусни рағбатлантириш ва шу билан бирга топширилган иш учун шахсий масъулиятни ошириш — булар ушбу масалада партия сиёсатининг моҳиятидир. **(Қарсаклар)**

Тўла ҳуқуқ билан бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг пойдевори деб аташ мумкин бўлган колхоз ва совхозларга нисбатан буйруқбозлик қилишдан ва майда-чуйда ишларга аралашишдан қатъий халос бўлиш зарур. Улардан давлат планида кўзда тутилмаган бирон-бир топшириқларнинг бажарилишини, белгиланган давлат ҳисоботидан ташқари ахборотни талаб қилишни ким бўлишидан қатъи назар тақиқлаб қўйиш керак. Ҳамма босқичларда шу қоидага қатъий амал қилиш ва бунда ҳеч қандай истиснога йўл қўймаслик лозим. Ўртоқлар, бу иш нақадар муҳим ва қанчалик зарур эканлигига биз ҳаммамиз якдил фикрдамиз деган умиддаман. **(Қарсаклар).**

Юзаки бўлмай, балки чинакам хўжалик ҳисоби учун барқарор иқтисодий шарт-шароитларсиз қишлоқ хўжалигининг самарадорлигини юксалтириш мумкин эмас. Афсуски, ҳозир шундай шароитлар ҳамма жойда ҳам мавжуд деб айтиб бўлмайди. Колхоз ва совхозларнинг кўпчилиги зарар кўрмоқда. Гўшт, сут ва чорвачилик маҳсулотларининг бошқа турлари уларнинг зиёнига реализация қилинмоқда. Бундай вазиятнинг сабаблари ҳар хил. Лекин оқибати битта — нарх, фойда, кредит иқтисодий воситалар ролини йўқотади, ишлаб чиқариш ўсишини рағбатлантирмайди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси қишлоқдаги иқтисодий аҳволни яхшилаш, соғломлаштириш учун бир қанча тадбирларни амалга ошириш зарур деб ҳисоблайди. Бу тадбирлар ўз кўламлари, истисносиз барча колхоз ва совхозларга ўтказадиган таъсирининг чуқурлиги жиҳатидан жами бир бўлиб ғоят катта хўжалик сиёсий тадбиридан иборатдир.

1983 йил 1 январдан бошлаб қорамоллар, чўчқалар, қўйларнинг, сут, дон, қанд лавлаги, картошка, сабзавот ва бошқа баъзи маҳсулотларнинг харид нархлари оширилади. Ёмон шароитларда, зарар кўраётган, паст рентабелли хўжаликларда етиштириладиган маҳсулот нархларига ҳам устама нархлар жорий этилади. Давлатнинг шу мақсадларга сарфлайдиган маблағи йилига 16 миллиард сўмни ташкил этади.

Кам рентабелли ва зиён кўраётган колхозларда уй-жой қурилишига, мактабгача болалар муассасалари, пионер лагерлари, клублар, бошқа маданий-маиший объектлар, йўллар қуриш ва уларга қилинадиган харажатлар учун давлат ёрдамини ошириш — бошқа бир муҳим тадбирдир. Ҳар йили шу мақсадларга 3,3 миллиард сўм маблағ ажратиш кўзда тутилмоқда. Бу — салмоқли ёрдам бўлиб, ундан энг кўп самара билан фойдаланиш лозим.

Ва ниҳоят, колхозларнинг молиявий аҳволини яхшилаш учун банк ссудалари бўйича 9,7 миллиард сўм миқдордаги қарзни уларнинг ҳисобидан чиқариб ташлашга ва 11 миллиард сўмдан кўпроқ миқдордаги қарзни тўлаш муддатларини анча кейинга суришга қарор қилинди. Бу — колхозларнинг бўшаган маблағларини ишлаб чиқаришни янада кенгайтиришга сарфлаш имконини беради.

Совхозларда ва колхозларда меҳнатга ҳақ тўлаш яхшиланади. Бу соҳадаги энг муҳим иш шундан иборатки, ҳар бир меҳнаткаш ўзи нима иш қилганлиги билан қанча ҳақ олганлиги ўртасидаги бевосита, оддий ва тушунарли алоқани кўриб, сезиб турадиган бўлсин.

Шу беш йилликдаёқ аграр саноат комплекси тармоқларида бригада ва коллектив пудрати, устама мукофот системаси кенг жорий этилиши кўзда тутилмоқда. Қишлоқ хўжалиги ходимларининг меҳнатига ҳақ тўлашда, саноатда бўлганидек, табиий иқлим шароитлари кўпроқ даражада эътиборга олинадиган бўлсин. Сибирь, Узоқ Шарқ, Қозоғистоннинг кўпгина районларида район коэффициентлари жорий этилади. Совхозлардаги ва бошқа давлат корхоналаридаги чорвачилик ходимларига узлуксиз иш стажи учун қўшимча ҳақ тўлаш шартлари жорий этилади; уларга ҳам ҳар йили ҳақ тўланадиган қўшимча отпуска бериладиган бўлади.

Совхозларнинг раҳбар ходимлари, мутахассислари ва хизматчиларининг мансаб окладлари ўрта ҳисобда 30 процент оширилади. Бошқарув органларидан колхоз ва совхозларга ўтган мутахассислар учун уч йил мобайнида (паст рентабелли ва зарар кўрувчи хўжаликларга ўтилган тақдирда эса—беш йил мобайнида) улар аввалги иш жойида олиб турган ўртача ойлик иш ҳақи сақланиб қолади; уларга уч ойликдан беш ойликкача оклад миқдорида бир йўла нафақа ҳам тўланади. Ёш мутахассислар учун қўшимча имтиёзлар ҳам белгиланди.

КПСС Марказий Комитетига келаётган кўпгина хатларда натура билан ҳақ тўлашнинг аҳамиятига кейинги йилларда мутлақо эътибор берилмаётганлиги таъкидланмоқда. Бу ҳол колхозчиларнинг ва совхоз ишчиларининг манфаатларига салбий таъсир қилмоқда, шахсий ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш учун базани заифлаштирмоқда, колхоз бозорининг имкониятларини торайтирмоқда.

Шу сабабли натура билан ҳақ тўлаш практикасини кенгайтириш кўзда тутилмоқда. Чунончи, дон экинлари етиштириш билан машғул бўлган бригада ва звеноларнинг ишчилари пландан ташқари етиштирилган доннинг 15 процентгача бўлган қисмини бепул оладиган бўладилар. Барча доимий ходимларга, шунингдек ҳосил йиғимига жалб этилган гражданларга иш ҳақи ҳисобига дон бериш таклиф этилади. Картошка, сабзавот, мева, резавор, узум, полиз маҳсулотлари ва хашаки экинлар етиштиришда ҳамда уларнинг ҳосилини йиғиштириб олишда қатнашган совхоз ходимларига, шунингдек, бошқа гражданларга план доирасида олинган маҳсулотнинг 15 процентигача бўлган қисмини, пландан ташқари етиштирилган маҳсулотни эса хўжаликлар ихтиёрига қараб беришга рухсат этилди. Колхозларга ҳам шу тартибни қўллаш тавсия этилди.

Умуман, ўртоқлар, колхозчиларнинг активлигини рағбатлантириш, ишлаб чиқаришни бошқаришнинг демократик принципларига риоя этилиши устидан контролликни кучайтириш зарур. Бир қанча колхозларда колхозни идора қилишнинг олий органи экани маълум бўлган умумий йиғилишлар мунтазам ўтказилмаётганлиги сир эмас. Бу нарса колхознинг ички турмуши масалаларини ҳал этишда колхозчиларнинг ролини пасайтиради. Колхозларнинг уставларида кўзда тутилган демократик тартиб-қоидаларни четлаб ўтиш, чеклаб қўйиш ярамайди. Турмуш, тажриба колхоз ички демократиясининг ролини кўтаришни талаб қилади. Бундай қилиш фақат фойда келтиради. **(Қарсаклар).**

Худди шунингдек совхозларнинг ишчи ва хизматчилари бошқарувда иштирок этишининг демократик системасини такомиллаштириш фақат фойдали бўлади. Бу соҳада катта резервлар бор. Бу резервлардан фойдаланиш ишлаб чиқаришни юксалтириш учун янги имкониятлар очади.

Колхоз ва совхоз билан уларга хизмат қилувчи ташкилотлар — «Сельхозтехника», қурувчилар, мелиораторлар, тайёрловчилар ўртасидаги муносабатларга жиддий ўзгартишлар киритилади. Бу ташкилотларнинг ишига баҳо беришга, уларнинг раҳбарлари ва мутахассисларини мукофотлашга хизмат турларининг бажарилиши билан бир қаторда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг натижалари, маҳсулот чиқиши ҳам асос қилиб олинади. Дон, гўшт, сут етиштириш ошдими, озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш кўпайдими—мукофот ва юқори ҳақ олавер. Башарти, шу кўрсаткичлар пасайгудек бўлса, колхоз ва совхозларга хизмат қилувчи ташкилотларнинг раҳбарлари ва мутахассислари мукофотдан маҳрум этилади. Бу эса адолатли бўлади. Тайёрлов ташкилотларининг фаолиятига келганда бу фаолият қишлоқ хўжалик маҳсулоти тайёрлаш давлат планларининг бажарилишига бевосита боғлиқ тарзда баҳоланади.

Яна бир муҳим гап. Етиштирилган маҳсулотдан тўла-тўкис фойдаланиш, уни тўла-тўкис сақлаб қолиш ва қайта ишлаш учун ўн иккинчи беш йилликда чорва мол, парранда, сут, картошка, сабзавот, мева ва резаворни бевосита колхоз ва совхозларда қабул қилишга ўтишни тугаллаш белгиланди. Бу маҳсулот тайёрлов ташкилотларининг транспорти билан ташиб кетиладиган бўлади.

Мен айтиб ўтган тадбирларни—колхоз ва совхоз экономикасини мустаҳкамлаш, кадрларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолиши, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини рағбатлантириш тадбирларини амалга оширишга 1983 йилда қўшимча равишда 30 миллиард сўмдан кўпроқ пул сарфланади. Эндиги вазифа шу маблағнинг тез вақт ичида маҳсулот етиштиришнинг салмоқли равишда кўпайишига хизмат қилишига эришишдан иборат. Бу вазифа эса албатта ҳал этилиши керак. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Озиқ-овқат программасини бажариш миллион-миллион совет кишиларининг зўр ғайрат билан меҳнат қилишини талаб этади. Кадрларимизнинг билимлари ва ташкилотчилик санъати, партиянинг омма ўртасидаги ишларда тўплаган бутун бой тажрибаси —шуларнинг ҳаммаси ишга солиниши лозим.

Партия составининг учдан бир қисми —6 миллион коммунист қишлоқда ишламоқда. Шундан 2 миллион 800 минг партия аъзоси ва аъзоликка кандидати, 4 миллион комсомол бевосита қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида меҳнат қилмоқда.

Айни шу кишилар, аввало улар фидокорона меҳнат қилиш, ташаббускорлик, ирода ва қатъият намунасини кўрсатишлари керак.

Шу муносабат билан колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари тўғрисида алоҳида гапириб ўтмоқчиман. Коллективлардаги маънавий психологик иқлим, уюшқоқлик ва интизом даражаси, меҳнатнинг самараси ва бинобарин, пировард натижалар ҳам уларнинг фаолиятига ҳал қилувчи даражада боғлиқ бўлади. Партия ташкилотлари ўз куч-ғайратларини энг асосий масалага сарфлашлари муҳимдир. Энг муҳими эса — одамлар билан ишлашдир.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг раҳбарларига ҳам кўп нарса боғлиқ. Ишбилармон, жонкуяр, одамлар билан ишлашга моҳир киши бошчилик қилаётган участкадан кўнгил тўқ бўлавериши мумкин. Бундай раҳбарларни —ўз ўрнини топган киши дейдилар. Қобилиятли, истиқболли ходимларни ўз вақтида пайқаб, юқори кўтариш, уларга раҳбарлик, хўжалик юритиш ва тарбия илмини ўрганишда ёрдам бериш —район ва область партия комитетларининг бевосита бурчидир.

Одатда, раҳбарлик барқарор бўлган тақдирда коллективларнинг ишида юксак натижаларга эришилиши яхши маълум. Илғор хўжаликларнинг намунаси худди шуни кўрсатиб турибди. Афсуски, бу тажриба ҳамма ерда ҳам лозим даражада эътиборга олинаётгани йўқ. Бир қанча областларда колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари асоссиз равишда тез-тез ўзгартирилмоқда. Кадрларга нисбатан мана шундай нотўғри сиёсат тутилар экан, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини замонавий талаблар даражасига кўтариш қийин.

Ўртоқлар, ҳамиша бўлганидек асосий оғирлик район партия комитетларининг зиммасига тушади. Улар омма орасидаги ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишнинг катта тажрибасини орттирганлар. Ҳозир бу иш савиясини янада баланд кўтариш лозим. Районда ҳал этилаётган вазифаларнинг мураккаблиги ва хилма-хиллигини эътиборга олиб, қишлоқ район партия комитетларини мустаҳкамлаш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга оширишга ва жумладан, райкомларда қишлоқ хўжалик бўлимларини тузишга қарор берилди.

Партиянинг мамлакатда озиқ-овқат ишини яхшилаш юзасидан таклиф этаётган программасини совет халқи якдиллик билан қўллаб-қувватлашига, бунга жавобан социалистик мусобақа янада кенг қулоч ёзишига ҳаммамизнинг ишончимиз комил. Мусобақа бутун аграр-саноат комплексини ўз ичига олишига, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг сифати ва самарадорлиги учун, юксак пировард натижалар учун курашни рағбатлантиришига кўмаклашиш—касаба союзларининг бевосита бурчидир.

Ўртоқлар! Бунёдкорлик режаларининг рўёбга чиқиши учун тинчликни сақлаб қолишимиз керак. Шу сабабли биз мамлакатнинг мудофаа қобилиятини лозим даражада сақлаймиз, халқаро кескинликни юмшатиш — ҳам сиёсий, ҳам ҳарбий соҳадаги кескинликни юмшатиш учун курашни қунт ва собитқадамлик билан давом эттираверамиз». **(Давомли қарсаклар).**

Аммо биз шуни ҳам яхши биламизки, планларимизнинг муваффақиятли бажарилиши —тинчлик ишини мустаҳкамлашнинг муҳим шартидир. Совет кишиларининг меҳнати —Ватанимиз қудрати ва равнақини мустаҳкамлашнинг энг ишончли асосидир.

Биз кўриб чиқаётган озиқ-овқат программаси —қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларни юксалтиришда туб бурилишгина эмас, у ўзининг характери, миқёси жиҳатидан бутун халқ хўжалигининг тараққиётини таъминлаши лозим.

Ўртоқлар, Пленумимизнинг қарорлари мамлакат турмушига, унинг экономикасига ўтказадиган таъсири ўз вақтида КПСС Марказий Комитетининг партия билан халқ ҳақли равишда тарихий Пленум деб атаган 1965 йил март Пленуми қарорлари ўтказган таъсирдан кам бўлмаслигига ишонч билдира оламиз, деб ўйлайман. **(Давомли қарсаклар).**

Биз коммунистлар келажакка йўл очиб боряпмиз, ҳеч ким юриб ўтмаган сўқмоқлардан олға бормоқдамиз. Чинакам революцион кўлам билан бориб, янгидан-янги марраларни забт этяпмиз, янгидан-янги чўққиларга кўтариляпмиз.

Бугунги Пленум ўртага қўядиган вазифалар —мана шу марраларнинг биридир. Булар—мураккаб ва масъулиятли вазифалар эканини ҳаммамиз тушуниб турибмиз. Коммунизм қурилишидаги бу марра муваффақиятли равишда эгалланишига шак-шубҳа йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас! **(Давомли қарсаклар).**

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивали Тошкент-82

ТИНЧЛИК, СОЦИАЛ ТАРАҚҚИЁТ ВА ХАЛҚЛАР ОЗОДЛИГИ УЧУН

• ФЕСТИВАЛЬ ЛЕНТАЛАРИ

Қалб алангаси билан

Кексалар кимнидир муаллим-мураббий деб атаганда янглишишмайди. Бу доноларнинг ўзида мужассамлантирган ҳаётий тажрибасигина бўлиб қолмай, ҳозир ва келажакни ҳам синчковлик билан кўра олганлиги натижасидир. Таниқли тожик шоири Мирзо Турсунзодани ҳам қариялар ўзларидан анча ёш бўлса-да муаллим деб аташарди. Ҳозир Мирзо муаллим ҳаёт бўлмаса-да, унинг шеърлари ҳамон яшаб келмоқда. Бу шеърлар бизни муҳаббатга ўргатмоқда. Ҳатто энг қийин дақиқаларда ҳам мурувватли бўлиб қолишни, инсоннинг она ер олдидаги бурчини доим эсга солади.

Шоир хотирасига «Муаллим» фильмини яратаётган режиссёр Марат Орипов олдида мураккаб вазифа турарди. Уч қисмли ҳужжатли ленталар Турсунзоданинг барча ҳаёти босқичлари ва фаолиятини тўла қамраб олиш имконини бермасди. Шунинг учун ҳам устоз муаллим босиб ўтган катта ҳаётий йўлни схематик ҳолда қамраб олиш ҳавфи турарди. Хўш, Мирзо муаллимнинг таланти манбаларини қандай акс эттириш керак? Унинг қалбидаги, юрагидаги алангаларничи?

Истеъдодли санъаткор Марат Орипов Турсунзоданинг совет шоирига хос кенг қалбини ҳар жиҳатдан муваффақиятли ёритишга муваффақ бўлди. У яратган «Муаллим. Шоир ҳаёти ҳақида достон» ҳужжатли фильми қалбимизга яқин ва қадрдон бўлиб қолган инсон ҳақидаги ҳаяжонли ҳикоя бўлди. Истеъдод она заминнинг энг теран жойларига илдиз отган ва унинг илҳом чашмаларидан баҳраманд бўлган ҳаётбахшликни ўзида мужассамлантиради. Улкан шоирнинг ижодий фаолияти, ҳаётидаги энг муҳим лаҳзалар ҳақида ҳикоя қилувчи картинада ана шу асосий фикр қизил ип бўлиб ўтган.

Тожикистон халқ шоири Мирзо Турсунзода ижод меваларини жўшқинлик ва эҳтирос билан яъни қалбдан ёниб яратишга чақирарди. Бу сўзлар барча санъат арбобларига ўзига хос ижодий васият бўлиб қолиши мумкин.

Бошқа тожик киноҳужжатчилари ҳам буни ўз ижодига қўлланма сифатида қабул қилди. Улардан бири таниқли режиссёр Евгений Кузиндир. Ўз фильмлари билан Кузин совет сиёсий кинематографиясининг энг яхши традицияларини, унинг гуманизмини, жаҳондаги барча кишиларни тенглик ва қардошликка ундовчи пафосини ривожлантирди. Кузиннинг «Апрель революцияси ҳақида ҳақиқат», «Хоинликнинг жазоси» каби ҳужжатли картиналари фақатгина мамлакатимизда эмас, чет элларда ҳам шуҳрат қозонди. Автор унда бугунги куннинг планетадаги барча одамларни ҳаяжонлантираётган муҳим муаммоларини кўтариб чиқади.

Евгений Кузиннинг Тошкент фестивалига тақдим этган «Ҳар доим бўлай мен» номли икки қисмдан иборат рангли ҳужжатли лентаси афғонистонлик болаларнинг Совет Ўрта Осиёсидаги пионер лагерларида ёзги дам олиши ҳақида ҳикоя қилади. Турли миллатга мансуб юзлаб болалар бирга ўйнашади, чўмилишади, спорт билан шуғулланишади. Бир-бирлари билан дўстлашишади. Биз фильмни кўрарканмиз дунёдаги кўплаб мамлакатларнинг онгли кишилари тинчлик ва дўстлик учун олиб бораётган катта кураши табиий равишда турли миллатга мансуб жаҳон болаларининг келажаги учунлигини англаб қалбимиз ғурурга тўлади.

Тожикистон кинематографчилари фестиваль ҳужжатли экранига жанр ва мазмуни ҳар хил бўлган иккита фильм олиб келишган. Аммо улар кўтарилган проблемалари, олға сураётган концепцияси билан бир-бирига ҳамоҳангдир.

Л. ЧИГРИН,
«Тожикфильм» киностудиясининг хроника бош редактори.

Келажак учун

(ВЬЕТНАМ)

Вьетнам Социалистик Республикаси кинематографчилари томонидан фестивалга тақдим қилинган «Эртанги кун учун ҳам» фильми уруш тугаб, Вьетнам деҳқонлари унинг жароҳатларини бартараф этишга киришган, қўриқ ўзлаштираётган, деҳқончилик қилаётган, ва бошқа тинч меҳнат йиллари ҳақида ҳикоя қилади. Аммо фильмнинг асосий ғоявий-бадиий мазмуни Вьетнам қишлоғидаги тинч ҳаётни кўрсатишгина эмас. Фильм авторлари урушдан тинч меҳнат шароитига ўтиш жараёнидаги ўзаро инсоний муносабатларни, мураккаб ҳолатларни очиб беришга ҳаракат қилишган. Чунки ана шу ўтиш даври халқ хўжалигида катта масалаларни ҳал қилиш билан боғлиқ бўлиб, у одамлар тасаввурида, психологиясида ҳам уруш даври қолдирган жароҳатларни ҳам бартараф этишни тақозо этади.

Озодлик курашчиларининг ғалабадан кейинги пайтларда собиқ душманлари ва яқинларига бўлган муносабати — муҳим ахлоқий проблема драматик воқеалар фонида очиб берилади. Фильмда коммунистларни отган кишилар билан келишиб бўлмаслиги, ҳали ҳам халқ ғалабасига кўниколмай юрган, ўтмишни қўмсаётган кишиларга муносабат ҳақида гап боради. Фильмнинг бош қаҳрамони Шоа Тан — Сайгондаги қамоқхонада узоқ вақт азоб чеккан. Унинг тақдири ҳам фожиали: ғалаба арафасида унинг эри майор Кан томонидан отиб ташланади. Шунинг учун ҳам ғалабадан кейин оролдаги партия ишида раҳбарлик қилаётган Шоа Тан асирга тушган душманлар билан қандай муносабатда бўлиш кераклиги ҳақида ўйлайди. Чунки улар орасида оиласи билан оролдан қочиб кетишга улгурмаган майор Кан ҳам бор. Ўз ўртоқларидан фарқли ўлароқ у собиқ душманларни тарбиялаш, уларни оролни миналардан тозалашга мажбур қилиш ишига чўчиброқ қарайди. Улар халқ олдига ўз айбларини ювиш учун қаттиқ жазога маҳкум этилиши лозим деб ҳисоблайди. Майор Каннинг оиласи — хотини ва қизи тақдири билан боғлиқ вазиятлар ҳам фильм қаҳрамонини янада чуқур ўйлантириб қўяди. У душман оиласига муносабатда уларнинг айбсизлигини ҳис этишга мажбур бўлади. Айниқса кичкина Маянинг отаси халққа етказган азоб-уқубатларда айби йўқлигини тан олиш бирмунча қийинроқ кечади. Қаҳрамон қалбидаги ана шу мураккаб вазиятларни вьетнамлик ажойиб актриса Ча Дисанг анча теран ва ёрқин гавдалантира олган. У Вьетнам миллий актёрлик маҳорати анъаналарига содиқ ҳолда образнинг бутун моҳиятини томошабинга тўла етказишга ҳаракат қилади. Атрофда бўлаётган воқеалар қаҳрамоннинг актив аралашувини тақозо этади. Маянинг отаси — майор Кан уларнинг қўлидан қочиб кетган, онаси ҳам қизини ташлаб оролдан қочган. Кичкина қизча булар туфайли ҳаддан ортиқ қийналади. У ўз ота-оналарининг қилмишини тушунмайди, ҳар қандай бола каби уларга интилади. Улар учун тошлар устида гуручли идиш қолдиради. Қизалоқ ҳатто катталарнинг ҳам қўлидан келмайдиган оғир вазиятларга чидайди. Агар Шоа Тан бўлмаганида у бу йўлда янада қийналган, ҳаддан ортиқ даражада азият чеккан бўларди. Қизчанинг оролда душманлар томонидан қолдирилган мина портловида қолиб кетишини кўрган фильм қаҳрамони яна оғир руҳий азобни бошдан кечиради. Чунки унинг отаси бу миналарни зарарсизлантиришни истамаганди.

Болалар Вьетнамнинг келажаги, уларнинг тақдири катталарга боғлиқ. Ана шу болалар бахти учун, уларнинг келажаги учун Вьетнам халқи душманлар билан кураш олиб борди. Шунинг учун ҳам улар ўз бошидан, қалбидан ўтмиш билан боғлиқ оғир изтиробларни кечиришмоқда. «Фақат ўтмиш билангина яшамаслик керак. Ҳали олдимизда кўп иш турибди», дейди Вьетнамнинг эртанги куни учун актив курашчиларидан бири бўлган Шоа Тан.

«Эртанги кун учун ҳам» фильми томошабинни чуқур ҳаяжонга солиши билан Вьетнам кинематографчиларининг бугун ҳаётдаги актуал муаммоларни юксак бадиий савияда ҳал этаётганлигидан далолатдир.

Ҳ. АБУЛҚОСИМОВА,
санъатшунослик кандидати.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ.
СУРАТДА: Ленин ва Ўзбекистон проспектлари манзараси.

М. Нуриддинов фотоси.

Машинали технология учун

Ўзбекистон сабзавот, полиз экинлари ва картошка илмий тадқиқот институтининг олимлари помидор кўчатларини ўтқазиш энг мақбул схемасини ишлаб чиқдилар. Бу схема помидор парвариш жараёнларини мумкин қадар кўпроқ механизациялашга имкон беради. Улар таклиф этган 90Х30 сантиметрли кўчат ўтқазиш схемаси экин парваришидаги меҳнат сарфини бир неча камайтиради, помидор ҳосилини анча оширади ва олий нав уруғликлар чиқишини қарийб икки баравар кўпайтиради.

Ўтказилган тадқиқотлар чоғида кўкламда ва ёзда сепиладиган сабзи уруғи экишнинг энг самарали схемаси ҳам топилиб деҳқонларга тавсия қилинди. Бу схема сабзи парваришида машиналар тўла комплекси ишлатилишини, етилган сабзини ҳам механизмлар воситасида кавлаб олишни кўзда тутади, ҳосилдорлик ўрта ҳисобда 30 процент кўпайишини таъминлайди.

(ЎзТАГ).

Қайта ишлаш мавсуми

Новоташкентский консерва комбинатида ҳосилни қайта ишлаш мавсуми бошланди. Корхона конвейеридан қулупнай мураббоси ва жем тушмоқда. Қулупнайни Тошкент областининг колхозлари, шунингдек академик Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик узумчилик ва виночилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда Н. И. Вавилов номидаги Бутуниттифоқ ўсимликшунослик илмий тадқиқот институтининг Ўрта Осиё филиали етказиб бермоқда.

Корхонада ҳамма механизм ва поток линиялар барвақт ремонтдан чиқарилди. Янги машина-ускуналар ўрнатилди. Улар хом ашёни тезда қайта ишлашга имкон беради, нобуд қилмайди.

«Слава труду» деган янги нав қулупнай ҳосили илк бор қайта ишлашга келтирилмоқда. Бу қулупнай нави Н. И. Вавилов номидаги Бутуниттифоқ ўсимликшунослик илмий тадқиқот институти Ўрта Осиё филиалининг даласида ишлаб чиқариш синовидан ўтмоқда. Бу қулупнайнинг меваси йирик бўлиб, ҳосилдорлиги одатдаги навларга нисбатан уч баравар кўпдир.

Ўзбекистон ССР мева-сабзавот хўжалиги министрлигининг қайта ишлайдиган бошқа корхоналари ҳам янги ҳосилдан маҳсулот тайёрлаб чиқаришга киришди. Унинг конвейеридан гул мураббо, консерваланган бодринг, ток барги тушмоқда. Министрликнинг консерва заводлари коллективлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш мақсадида зиммаларига оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар. Улар бу йил 714 миллион, бултургидан анча кўп шартли банка ҳар хил консерва тайёрлаб чиқаришга қарор қилдилар.

(ЎзТАГ.).

АГИТТЕАТРЛАР ТАШКИЛ ЭТИЛМОҚДА

Наманган тўқимачилари маданият саройида халқ агитаторлари ва агитация бадиий бригадаларининг республика кўриги «Тинчлик, меҳнат, тараққиёт ва халқлар дўстлиги» шиори остида ўтди.

Ангрендан келган «Мастерён» деб аталган ижодий коллектив программаси энг қизиқарли деб топилди. Бу коллектив СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини янги — муваффақиятлар билан нишонлашга интилаётган шахтёрларнинг меҳнат ютуқлари ҳақида ҳикоя қилувчи эркин саҳна асарини намойиш этди.

Ижодий мусобақада иккинчи ва учинчи ўринларни Самарқанд областидаги «Пойарик» совхозининг «Машъал» агитация бригадаси ва Андижон ошпазлик савдо билим юртининг «Пазанда» деб аталган бригадаси эгалладилар.

(ЎзТАГ)

ЖАҲОН ОЙНАСИ

Энергоблок ишга туширилди

СОФИЯ. Болгария энергетикасига яна бир блок қўшилди. Қуввати 440 мегаватт бўлган «Козлодуй» атом электр станциясининг тўртинчи энергоблоки мамлакат энерго тармоғига уланди. Натижада атом электростанцияларининг энергия ишлаб чиқаришдаги ҳиссаси 25 процентдан 30 процентгача кўпаяди.

Тўртинчи реактор фойдаланишга топширилиши билан республикада эндиликда энг кучли электростанция бўлиб қолган АЭС қурилишининг биринчи босқичи тугади. Бу электр станциянинг умумий қуввати 1.760 мегаваттга етади. «Козлодуй» атом электростанциясининг бутун тарихи Болгария — Совет самарали ҳамкорлиги йилномасида ёрқин саҳифадир. Совет Иттифоқи станцияни лойиҳалашда, қуришда ва техника билан таъминлашда катта ёрдам берди. Станция қурилишининг биринчи кунлариданоқ совет мутахассислари болгариялик қурувчилар, монтажчилар, энергетиклар билан йнма-ён меҳнат қилиб, асбоб-ускуналарни монтаж қилиш, созлаш ва фойдаланишга топширишда ёрдам беришди.

КУРСЛАР ОЧИЛДИ

ВЬЕНТЬЯН. Лаоснинг шоли етиштирувчи Чампассак вилоятида ерни биргаликда ишловчи 10 та кооператив ва ширкатларнинг вакиллари бўлган деҳқонлардан 60 киши қишлоқ кооператорлари курсларида ўқиб чиқди. Вьентьяннинг марказий вилоятида ҳам ана шундай курслар очилди. Курс тингловчилари бир неча ҳафта мобайнида коллектив хўжалик юритиш масалаларини, бухгалтерлик ишини, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни тақсимлаш принципларини ҳамда ишлаб чиқариш жараёнини ташкил этишни ўрганадилар, замонавий агротехника воситалари билан танишадилар.

Лаос аҳолининг катта кўпчилиги яшайдиган ва ишлайдиган қишлоқларда кооператив ҳаракати халқ ҳокимияти ташкил этилган дастлабки кунларданоқ бошланган эди. Ўн учта вилоятнинг тўртта деҳқончилик районида давлатнинг ҳар томонлама ёрдами билан деҳқонларнинг деярли ҳаммаси кооперативларга аъзо бўлишди. Улар банк кредитларидан сара уруғ фондидан, химиявий ўғитлардан ва турли техникадан имтиёзли равишда фойдаланмоқдалар. Буларни деҳқонларга давлат бермоқда.

САВДО КОМПЛЕКСИ

СОФИЯ. Шиша ва алюминийдан ишланган ажойиб павильонлар, ранг-баранг безатилган витриналар савдо сотиқ кўчасида тургандек таассурот қолдиради. Лекин бу «кўча» шаҳарда эмас, балки Болгариядаги энг катта корхоналардан бири — Ловече шаҳридаги «Балкан» машинасозлик комбинатида жойлашган.

Савдо комплексининг очилиши бизнинг корхонамизда партиянинг меҳнат коллективи социал проблемаларини ўз кучи билан ҳал этиш тўғрисидаги тавсияларни амалий равишда бажарилаётганлигидан далолат беради, деди касаба союз комитетининг раиси ТАСС мухбири билан суҳбатда.

Комбинат ходимларидан қарийб 5 минг киши шу комплекс хизматидан фойдаланмоқда. Бу ердаги магазинларда хусусий ёрдамчи хўжалик маҳсулотлари сотилмоқда, «Балкан» асосий ишлаб чиқариш маҳсулотлари билан бирга ишлаб чиқараётган кенг истеъмол моллари ҳам тавсия этилган.

(ТАСС).

• *Бугун — Африка озодлиги куни*

КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ ҚИТЪА

Планетамиз кишилари бугун тарихий саналардан бири — Африка озодлиги кунини кенг нишонламоқдалар.

Бугун, XX асрнинг 80-йилларида узоқ Африка қитъасидан келаётган хабарлар — бу империализмнинг мустамлакачилик занжирларини улоқтириб ташлаган ва ўз мамлакатларида сиёсий, иқтисодий мустақилликни янада мустаҳкамлаш учун, прогрессив ва демократик ривожланиш учун кураш олиб бораётган Африка халқларининг қўлга киритаётган ютуқлари ҳақидаги. Намибия ва Жанубий Африка ватанпарварларининг ирқий зулм, апартеид, неоколониализмга қарши тинмай ўсиб бораётган миллий-озодлик ҳаракати ҳақидаги хабарлардир.

Африка халқларининг миллий-озодлик ҳаракати империализмнинг мустамлакачилик тузумининг емирилиши ва барбод бўлишида муҳим омиллардан бири бўлди. Шу қитъадаги мустамлакачилик харобалари ўрнида 50 дан ортиқ мустақил давлатлар қад кўтарди. Биргина 1960 йилнинг ўзида қитъанинг сиёсий харитасида 25 та мустақил давлат пайдо бўлди ва бу тарихга «Африка йили» бўлиб кирди.

Маълумки, Африка табиий бойликларга, қазилмаларга, гидроэнергетик ресурсларга сероб район ҳисобланади. Африка ерида планетамиздаги олтин запасларининг 64, платинанинг 85, хромнинг 97, магнийнинг 50, ураннинг 25, миснинг 13, гидроэнергетик қувватнинг 20 проценти жойлашган. Бу ерда жуда катта нефть, олмос, боксит, фосфат, олтин ва бошқа темир руда конлари мавжуд. Африка қишлоқ хўжалиги жаҳонда етиштирилаётган какаонинг 70 процентини, кофенинг 33 процентини етказиб бермоқда.

Лекин шу бойликларга қарамай, Африканинг 24 мамлакати дунёдаги энг камбағал давлатлар қаторида қолмоқда. Ушбу мамлакатларда аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромад атиги 370 долларга тенг, холос. Африкада дунё аҳолисининг 10 проценти яшаётган ҳолда, у жаҳон саноат маҳсулотининг фақат бир процентини ишлаб чиқармоқда. БМТ озиқ-овқатлар бўйича Умумжаҳон кенгашининг ижрочи-директори Морис Уильямснинг айтишича, ҳозирги пайтда Африка аҳолиси жон бошига 10 йил илгаригига нисбатан 10 процент кам озиқ-овқат маҳсулотлари тўғри келмоқда. Ҳар куни 100 миллион киши тўйимли ва зарур овқатга муҳтож бўлмоқда. Сиёсий мустақилликка эришган айрим Африка мамлакатларининг халқ хўжалиги соҳасида эришган бир мунча ютуқларига қарамай, мазкур қитъа иқтисодий қолоқлигича қолмоқда, унинг Ғарб бозорларига молиявий қарамлиги сақланиб келмоқда. Бугун Африка давлатларининг ташқи қарзи 70 миллиард долларни ташкил қилади.

Буларнинг ҳаммаси империализмнинг асрлар давом этган мустамлакачилик системасининг Африка халқларига қолдирган шармандали меросидир. Сиёсий ва иқтисодий қолоқлик, очлик ва қашшоқлик ана шу мероснинг кўринишларидир. Бунинг учун бош айбдор империализмдир! Ҳозир ҳам империализм ўзининг неоколониализм сиёсати орқали бу ерда сиёсий мустақил мамлакатларни иқтисодий қарамликда ушлаб туришга интилмоқда, сиёсий ва дипломатик найрангбозликлар билан уларни ўз тузоғига илинтирмоқчи бўляпти, террор ва ҳарбий таҳдид билан уларни қайтадан тиз чўктиришга интилмоқда. Шунинг учун империализмнинг неоколониализм сиёсатини фош қилиб ташлаш, сиёсий мустақилликни қўлга киритгандан сўнг мамлакатнинг иқтисодий мустақиллиги учун ҳам тинмай ҳаракат қилиш асосий вазифа ҳисобланади. Прогрессив ривожланиш йўлидан бораётган жуда кўп Африка мамлакатлари худди ана шу сиёсатни амалга оширмоқдалар. Ангола, Мозамбик, Жазоир, Яман Халқ Демократик Республикаси, Зимбабве ва бошқа мамлакатларда амалга оширилаётган ишлар бу йўлнинг ниҳоятда тўғрилигини кўрсатиб турибди.

Зимбабве мустақилликни қўлга киритганига энди икки йил тўлди. Шу йиллар ичида меҳнаткашларнинг иш ҳақлари оширилди, мамлакатда бепул медицина хизмати кўрсатиш ва таълим бериш жорий қилинди, оқ танлиларга қарашли ерлар ерсиз камбағал деҳқонларга топширилди. Лекин Африка мамлакатларида амалга оширилаётган бу прогрессив ўзгаришлар, қитъанинг халқаро майдондаги сиёсий обрўйи ва таъсирининг тобора кучайиб бораётганлиги империалистик доираларга ёқмаётир.

Шундай бир пайтда ўзининг пролетар интернационализми бурчига доимо содиқ бўлган социалистик Ватанимиз Африка мамлакатларига энг муҳим саноат ва қишлоқ хўжалиги объектлари, ирригация системалари ва ўқув юртлари, уй-жой ва медицина комплексларини қуришда яқиндан ёрдам бермоқда. Масалан, Конго Халқ Республикасида Совет Иттифоқининг кўмаги билан кон-бойитиш комбинати, Африка қитъасида биринчи А. С. Пушкин номидаги рус тили институтининг филиали очилди.

Совет Ўзбекистони ҳам Африка халқлари билан бўлган алоқаларда актив иштирок этмоқда. Жумладан, ўзбекистонлик мутахассислар Ангола ва Мозамбикнинг қишлоқ хўжалигини юксалтиришга ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар. Ўзбекистондан Анголага борган совет пахтакорлари ўзларининг бой тажрибаларини ангалалик дўстлари билан ўртоқлашмоқдалар, биргаликда куч-ғайрат сарфлаб, пахта етиштиришни механизациялаш технологияси ишлаб чиқилди, пахтанинг «Тошкент — 1», «Тошкент — 3» сингари навлари жорий қилинмоқда. Аграр мамлакат ҳисобланган Мозамбик республикаси Ўзбекистоннинг ирригация қурилиши ва пахтачилик соҳасида орттирган бой тажрибасидан кенг фойдаланмоқда. Совет Ўзбекистони Африка мамлакатларига миллий кадрлар етиштиришда ҳам яқиндан ёрдам бермоқда. Республикамизнинг олий ва ўрта махсус ўқув юртларида минглаб африкалик ёшлар таълим олмоқдалар.

Мустақилликни қўлга киритган ёш Африка мамлакатлари «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» шиори остида ўтаётган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивалида ҳам фаол иштирок этмоқдалар. Жумладан, анъанавий навбатдаги фестивалга Африка кинематографчилари ўзларининг қитъадаги бугунги ҳаётни акс эттирувчи энг яхши фильмлари билан келишган.

Африка халқлари учун ўтган йиллар кураш ва ғалабалар йиллари бўлганлигини бугунги кун кўрсатиб турибди.

Совет халқи шонли сана — Африка озодлиги кунида бу қитъа халқларини, империализмга ва ирқчиликка қарши, озодлик ва миллий мустақиллик учун курашаётган барча ватанпарварларни қизғин табрикламоқда. Африка халқларини порлоқ келажак ва янги истиқболлар кутмоқда.

Талъат СОЛИЕВ.

Тараққиёт йўлидан

Бугун ўзининг озодлик кунини нишонлаётган Африка қитъаси катталиги жиҳатидан Осиё қитъасидан кейин иккинчи ўринда туради. Аҳолиси 342 миллион кишидан зиёддир. Деярли ўрта қисмидан экватор чизиғи ўтган Африка қитъасидаги давлатлардан бири Жазоир давлатидир. У ўзининг мавқеи жиҳатидан ажралиб туради. Марокаш, Ғарбий Саҳрои Кабир, Мавритания, Мали, Нигер, Ливия ва Тунис билан чегарадош бўлган бу давлат Шимолда Ўрта денгизга туташ. Майдони 2382 минг квадрат километрдир. Аҳолиси 15 миллион киши атрофида.

Жазоир территорияси маъмурий жиҳатдан 15 вилоятдан иборат, 91 округ ва 676 коммунага бўлинган.

Жазоир Атлас тоғларининг марказий қисмида ва Саҳрои Кабирда жойлашган. Жазоир территориясининг Ўрта денгиз соҳили субтропик, қолган қисми тропик минтақада. Жазоирда нефть, газ, темир, қўрғошин ва руҳ рудалари, фосфорит, симоб қазиб олинади. Жазоирнинг шимолида иқлим субтропик Ўрта денгиз иқлими, қиши серёмғир, илиқ, ёзи иссиқ, қуруқ. Дарёларда қисқа вақтли тошқинлар бўлиб туради. Жазоирнинг шимолидаги водийларда тўғон, сув омборлари ва ГРЭСлар қурилган. Саҳрои Кабирда ер ости сувларининг запаси катта. Соҳилларда Ўрта денгиз типли ўсимликлар, тоғларнинг 800—1000 метр баландлигида доимий яшил бутазорлар, зайтун, хандон писта ундан юқорида пўкак дарахти, дуб, қарағай, арча, сарв ва бошқалар ўсади. Ўзининг табиати ва ҳайвонот олами билан ҳам алоҳида ажралиб, диққатни жалб этади.

Жазоир — Араб Мамлакатлари Иттифоқи ва Африка Бирлиги Ташкилотининг аъзоси. СССР билан Жазоир ўртасида иқтисодий ва техника ҳамкорлиги, техника ёрдами кўрсатиш тўғрисида шартномалар имзоланган. Жазоир Болгария, Польша, Румыния ва бошқа социалистик давлатлар билан ҳам иқтисодий алоқалар ўрнатган.

Жазоир Халқ Демократик Республикаси Африка мамлакатлари ичида табиий газ чиқариш, узум етиштириш ва вино тайёрлашда биринчи ўринда туради. Нефть қазиб олиш, буғдой, арпа етиштириш ва зайтун мойи тайёрлашда иккинчи ўринни эгаллайди. Цитрус мевалар етиштиришда учинчи ўринда туради.

Жазоир мустақилликка эришгандан сўнг экономикани тиклаш ва миллий экономикани ривожлантириш йўлига ўтди. 1962—1965 йилларда мустамлакачиларнинг ерлари мусодара қилинди, кўпгина саноат ва савдо корхоналари, транспортнинг асосий турлари национализация қилинди. Европа мамлакатларига хурмо, апельсин ва тамаки чиқариб, у ердан дон маҳсулотларини олади. Жазоирда нефть ва газ запаслари жуда катта. Нефть ва газ Саҳрои Кабирдан олиниб, қувурлар орқали денгиз соҳилидаги портларга келтирилади ва экспорт қилинади. Нефтнинг 70 проценти Францияга, бир қисми Жазоир ва Ал-Харрош шаҳарларидаги нефть заводларига юборилади.

Шимолий Жазоирда темир, мис, қўрғошин, руҳ, фосфорит, ош тузи ва бошқа конлар бор. Электр энергияни асосан Жазоир, Аннаба, Оран, Башар шаҳарларидаги 7 та иссиқлик электр станциялари беради. Аннабада СССР ёрдами билан металлургия заводи қурилган. Кимё саноатида суперфосфат сульфат кислота, мис купороси, целлюлоза ишлаб чиқариш ривожланмоқда. Жазоир экономикасини ривожлантиришда СССР кредит, янги асбоб-ускуналар ва малакали кадрлар билан ёрдам бермоқда.

О. КАРИМОВА,
инженер-технолог.

ТО СПРАВКАЛАР БЮРОСИ
ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Д. ЮСУПОВА: «Қорасув» совхозида ишлайман. Турмуш ўртоғим эса заводда шофёр бўлиб ишлайди. Бир хонали уйда турамиз, икки фарзандимиз бор. Айтингчи, шароитимизни яхшилаш, яъни янги уй олиш учун қаерга мурожаат қилишимиз керак?.

Жавоб: Совхозда ишлаётганлигингиз ва ишлаётганлигингиз учун шу совхоз раҳбарларидан янги уй қуриш учун жой ажратиб беришни талаб қилишга ҳақлисиз. Аризангиз совхоз касаба союз комитетининг умумий йиғилишида кўриб чиқилади. Комитет жой ажратиб бериш имкони йўқ, деб қарор қилса, турмуш йўлдошингиз ўз ишхонасига ариза бериб, навбат асосида уй олиш ҳуқуқига эга. Бунинг учун у завод касаба союз ташкилотига ариза бериши керак. Махсус комиссия Сизларнинг ҳақиқий шароитингизни текшириб кўради.

* * *

У. УМАРОВ: «Улуғ Ватан уруши қатнашчиси» гувоҳномасига эга бўлганлар шаҳар транспортида текин юришлари мумкинми?

Жавоб: Улуғ Ватан урушининг биринчи, иккинчи ва учинчи группа инвалидларига шаҳар транспортида текин юриш ҳуқуқи берилган. Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига берилган имтиёзлар ҳақидаги қарорда уларнинг шаҳар транспортида текин юришлари мумкин эканлиги кўрсатилмаган.

* * *

М. МУҲАМЕДОВ: Шу йилнинг февраль ойида бетоб бўлганлигим учун врачлар касаллик варақаси беришган эди. Лекин ундан фойдаланмадим. Ўзим Улуғ Ватан уруши қатнашчисиман. Шу касаллик варақасидан май-июнь ойларида фойдалансам бўладими?

Жавоб: Касаллик варақаларини бериш ва унга ҳақ тўлаш ҳақидаги амалдаги тартибга кўра касаллик варақасидан шу варақада кўрсатилган муддатдан бошқа вақтда фойдаланиш мумкин эмас.

* * *

М. РАҲИМОВА: 1980 йилда поликлиникага ишга кирдим. Ўн бир ойдан кейин отпуска беришди. Бу йил ҳам ўн бир ой ишлагандан кейин отпуска олмоқчи эдим. Лекин, раҳбарлар кўнишмаяпти. Отпускани сентябрь ойида оласиз дейишяпти. Шу тўғрими?

Жавоб: Белгиланган тартибга кўра янги ишга жойлашган ишчи ёки ходимга ўн бир ой ишлаганидан кейин меҳнат отпускаси берилади. Кейинги йилларда эса отпускани қайси пайтда бериш масаласини корхона ёки муассаса маъмурияти касаба союз ташкилоти билан келишган ҳолда ҳал қилади. Бунда шу ташкилотнинг шароити ҳисобга олинади. Сиз ишлаётган поликлиника раҳбарлари ҳам ана шу қоидага амал қилишган. Уларнинг тутган йўли тўғри.

* * *

С. УМАРОВ: Яқинда Испанияда футбол бўйича жаҳон биринчилиги бошланади. Айтингчи, Жаҳон биринчиликларида энг мерган ҳужумчи ким бўлган?

Жавоб: 1930 йилда бўлган биринчи Жаҳон чемпионатида аргентиналик ҳужумчи Стабиле рақибларнинг дарвозасига саккиз марта тўп киритиб ўзига хос рекорд ўрнатган. Йигирма тўрт йил давомида бу натижани ҳеч ким такрорлай олмаган. 1954 йилда Швейцарияда ўтказилган биринчиликда венгриялик ҳужумчи Кошич дарвозага ўн бир марта тўп киритиб рекордни янгилаган. Орадан тўрт йил ўтгандан кейин Швецияда бўлган чемпионатда Франция терма командасининг ҳужумчиси Фронтэн дарвозани ўн уч марта нишонга олган. Бу рекорд ҳозиргача сақланмоқда.

• СЎНМАС У КУНЛАР ШУҲРАТИ

ҒАЛАБА ПАРАДИ ҚАТНАШЧИСИ

1940 йилнинг дарахтлар куртаклаб, барг чиқара бошлаган зумрад баҳори эди. Усмонни ҳарбий хизматга кузатиш учун Чорсу маҳалласининг каттадан-кичиги кўчага чиқди.

Ҳарбий хизматнинг биринчи кунидан бошлаб минометнинг қисмларини ва у билан муомала қилиш қоидаларини кунт билан ўрганди. У ҳарбий касб сирларини шу даражада пухта ўрганиб олдики, батарея, взвод командирлари йиғилишларида Усмонни бошқаларга ибрат қилиб кўрсатадиган бўлиб қолишди.

У ҳарбий хизмат муддатининг ярмидан кўпроғини ўтаб бўлган пайтда Ватан тақдири хавф остида қолди. 1941 йилнинг 22 июнь тонг отарида гитлерчи босқинчилар мамлакатимизга қарши уруш бошладилар.

Усмон ҳарбий хизматни Кавказда ўтаётган эди. У шу ерда ташкил этилган 34- алоҳида ўқчи бригада составида жангга кирди.

1942 йилнинг ёзи. Бригада жангчилари Оржоникидзе шаҳри бўсағасида мудофаада туришарди. Разведка душманнинг моторлаштирилган колоннаси шоссе орқали ҳаракат қилиб, шаҳарга кириш ниятида деган хабар келтирди.

Лейтенант Гаврилов взводининг минометчилари эгаллаган ўт очиш марраси жарликда жойлашган эди.

— Биринчи расчёт, жангга ҳозирланинг, — команда берди взвод командири.

Расчёт командири сержант Попов ҳам, мўлжалловчи Усмон Омонов ҳам, ўқловчи Жавахадзе ҳам, мина етказиб берувчи Матвеенко ва бошқалар ҳам бўлажак жангга шай бўлиб туришди. Шу пайт душман ҳаракатини синчковлик билан кузатиб турган лейтенант Гавриловнинг:

— Биринчи минометдан ўт очилсин! — деган командаси эшитилди.

Биринчи минанинг мўлжалга аниқ тушишиёқ гитлерчиларни довдиратиб қўйди. Иккинчи, учинчи миналар душманни тўхташга мажбур қилди. Танк ва ўзиюрар замбараклар ортида келаётган душман солдатларига мудофаа позициясини эгаллашдан бошқа илож қолмаган эди.

Душманнинг моторлаштирилган колоннасини тўхтатишда кўрсатган жасорати учун Усмон Омонов «Жасурлиги учун» медали билан мукофотланди.

1054-ўқчи полк составида Донбасс ва Молдавияни озод қилиш учун олиб борилган жангларда фаол иштирок этди. СССР Мудофаа Министрлигининг Марказий архивида сақланаётган шу дивизия фондининг 2-рўйхатидаги буйруқда шундай дейилган:

«1054-ўқчи полк миномент батареясининг мўлжалловчиси, оиласи Тошкент шаҳрининг Кўксув кўчасидаги 1-тупикнинг 1-уйида истиқомат қилаётган, 1921 йилда туғилган Усмон Омонов 1944 йил 20 август куни Молдавия ССРнинг Бендери районидаги Марипешти қишлоғи яқинида душман мудофаасини ёриб ўтиш учун ўтказилган артиллерия тайёргарлиги пайтида миномент расчёти составида мардлик ва эпчиллик билан ҳаракат қилиб, фашистларнинг уч пулемётини ва 25 гитлерчини яксон қилди.

1944 йил 23 август куни районидаги Бакчалия қишлоғидан шимолроқда душман билан бўлган жангда мудофаанинг ўрта маррасидан тез ва аниқ ўт очиб учта мина билан ўқ-дори ортилган автомашинани сафдан чиқарди. 15 га яқин гитлерчини ер тишлатди.

26 август куни Албина қишлоғи яқинида душманнинг қарши ҳужумини қайтаришда ўт очиб, 30 га яқин фашистни қириб ташлади.

Кўрсатган мардлиги ва қаҳрамонлиги учун Усмон Омонов «Қизил Юлдуз» ордени билан мукофотлансин».

Одер дарёсининг ғарбий қирғоғига ўтиб, плацдармни эгаллаш тўғрисида буйруқ олинган куни дарё музлаб қолган, паром ишламасди. Бунинг устига тинимсиз қор ёғмоқда. Шунга қарамай, 1054-ўқчи полк жангчилари ҳам, замбаракчилари ва минометчилари ҳам зўр шижоат кўрсатишди. Одернинг нариги қирғоғидаги эни ва бўйи уч километр келадиган плацдармни эгаллаб, уни 301-ўқчи дивизиянинг бошқа полклари дарёдан ўтиб олгунга қадар мустаҳкам ушлаб турдилар.

Душманнинг қарши ҳужумларини қайтаришда алоҳида жасорат ва матонат кўрсатганлиги, гитлерчиларга ва унинг техникасига қирон келтирганлиги учун Усмон Омонов биринчи даражали «Ватан уруши» ордени билан мукофотланди.

1945 йилнинг 16 апрель куни 1-Белоруссия фронти қўшинлари Берлинга ҳужум бошладилар. Берлин таслим бўлган 2 май кунига қадар кўча жангларида иштирок этган Усмон Омонов душманнинг қатор ўт очиш нуқталарини яксон қилди ва Ғалаба кунини Берлинда кутиб олди.

Май ойининг ўрталарида Усмон Омоновни фронт штабига чақиртиришди. Штабдан берилган кўрсатмага биноан у медицина-санитария батальони шифокорлари назоратидан ўтди. У суҳбатлашиш учун сиёсий бўлимга ҳам таклиф қилинди.

Шундан кўп вақт ўтмай 1-Белоруссия фронтининг бир группа жангчилари билан Москвага жўнаб кетди. Усмон Омонов Ватанимиз пойтахтида ўтказиладиган Ғалаба парадида қатнашишдек юксак шарафга сазовор бўлганлигини йўлда билди. Қувончлиси шунда эдики, у параднинг оддий қатнашчисигина бўлмай, балки мағлубиятга учраган фашистлар байроғини Мавзолей пойига ташлайдиган 200 кишидан иборат махсус колонна сафида бориши лозим эди.

Парадга бир ҳафтача ҳозирлик кўрилди. Уруш туфайли ёддан кўтарилай деган парад одимлари машқлар ўтказиш билан аввалги ҳолига келтирилди.

Ниҳоят 24 июнь етиб келди. Қизил майдон байрам либосида. Кремль куранти ўн марта садо бергач, парад бошланди...

Усмон Омонов урушдан қайтган кундан ҳозирги вақтгача Тошкент шаҳридаги 5-таксопаркда шофёр бўлиб ишламоқда. Фидокорона меҳнат қилиб, кўпчиликка ибрат кўрсатаётганлиги, ёшларга мураббийлик қилаётганлиги учун коллектив ўртасида катта обрў ва ҳурмат қозонган. У 1973 йилда «Социалистик мусобақа ғолиби», 1979 йилда «Ўнинчи беш йиллик зарбдори», 1980 йилда «Социалистик мусобақа ғолиби», 1974 йилда «Аварияcиз ишлагани учун» нишонлари ва 1981 йилда пенсия тайинлаганлиги муносабати билан «Меҳнат ветерани» медали билан мукофотланди.

Усмон Омонов ва унинг умр йўлдоши Машкура опа тўрт фарзанднинг ота-оналаридир. Катта қизлари Маърифат турмушга чиққан, Муҳаббат шаҳардаги 9-туғруқхонада. Мунира «Сувенир» фабрикасида меҳнат қилишади. Мунира коммунистик меҳнат зарбдори, ўғиллари Совет Армияси сафида йигитлик бурчини ўтамоқда.

Усмон Омонов ўзи пенсияда бўлишига қарамай, меҳнат постини тарк этган эмас.

М. САМАДОВ,
журналист, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

Энгельс проспектидаги миллий таомлар ошхонаси аҳолига намунали хизмат кўрсатяпти. Бу ошхона қошида куни-кеча мороженое кафеси очилди.

СУРАТДА: кафенинг олд томонидан кўриниши.

Х. Мирзакаримов фотоси.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИГИ

САНЪАТКОРЛАР МЕҲМОНДА

Тўхтасин Жалилов номли Давлат халқ чолғу асбоблари оркестри корхона ва қурилишларнинг маданият саройлари ҳамда клубларида тез-тез меҳмон бўладилар. Санъаткорлар яқинда Қрим, Украина ва Кавказда ўз гастроль сафарларини муваффақият билан ўтказдилар.

Пушкин номли паркда намойиш этган концерт программалари томошабинларнинг олқишига сазовор бўлди. Бу концертда республикада хизмат кўрсатган артист Владимир Крюков, солистлар Софья Тен, Матназар Худойназаровлар қатнашдилар. Санъаткорлар ўзбек совет композиторлари ва мамлакатимиз композиторларининг асарларидан куй ва қўшиқлар ижро этдилар. Оркестр дирижёри Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, коллективнинг бадиий раҳбари Ф. Содиқов.

КЕЛИНГ, БИР КУЛИШАЙЛИК

ХАНДАЛАР

— Ёнингиздаги кишини уйғотиб юборсангиз, — илтимос қилди лектор биринчи қаторда ўтирган кишидан.

— Ким ухлатган бўлса, ўша уйғотсин, — деди тингловчи хотиржамлик билан.

∴ ∴ ∴

— Кейинги пайтларда жуда беғам бўлиб кетяпсизлар. Баъзи жойларда ёнғин чиққанда, ухлаб ётасизлар, — койиди бошлиқ ўз ходимларини.

— Кечирасиз, биз ҳамиша ташвишда ухлаймиз, — деди ўт ўчирувчилардан бири.

∴ ∴ ∴

— Қани, «уф» денг-чи? — буюрди ГАИ ходими шофёрга.

— Кечирасиз, оғзимда носим бор, — жавоб берди шофёр.

Э. МУЗАФФАРОВ.

• *Олий ўқув юртларида*

Аълочилар слёти

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг маданият саройида университет аълочиларининг, илмий текшириш ишлари активистларининг 2-слёти бўлиб ўтди.

Слётни университет комсомол комитетининг секретари А. Мўминов очди. Университет студентларининг ўқиш ва илмий текшириш ишларининг самарасини янада ошириш, эришилган ютуқларни кенг студентлар оммасига ёйиш тўғрисида комсомол комитети аъзоси Н. Здвижков сўзлади.

Маданият саройи байрам либосида. У ерга ўрнатилган телевизорлардан слёт қатнашчилари ВЛКСМ XIX съездининг очилишини томоша қилдилар. Қатнашчиларни Собир Раҳимов районидаги мактаб пионерлари табрикладилар.

Ўқиш ва илмий текшириш ишларида эришган ибратли ютуқлари учун 8 студент университет комсомол комитетининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди. Слёт ниҳоясида университетнинг «Маятник» театр студияси ижодий коллективи ўз санъатини намойиш қилди.

Д. ҚИРҒИЗБОЕВ.

• *Дўстлик иплари мустаҳкам*

Шартнома имзоланди

Тошкент ва Ханой давлат консерваториялари ўртасида дўстлик тўғрисидаги шартнома имзоланди. Бу шартнома Шарқ мамлакатлари музикасини ва халқ чолғу асбобларини тадқиқ этиш соҳасида ҳамкорлик қилишни, олий ўқув юртлари ўқитувчиларининг педагоглик тажрибаси билан ўртоқлашишни кўзда тутади.

— Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси — Шарқ халқлари музикасини тадқиқ этувчи катта марказ эканлигини яхши биламиз. Бу ерда неча ўн йиллардан бери халқ чолғу асбобларида ижро этиш маҳорати ўргатилмоқда. Ўзбек ҳамкасбларимизнинг тажрибаси бизнинг халқ чолғу асбобларимиз кўп жиҳатдан ўзбек халқ чолғу асбобларига ўхшаши учун ҳам айниқса қимматлидир, — дейди Ханой консерваториясининг проректори Нгуен Винь Кат. Педагогларимиздан бир неча киши Тошкентда халқ чолғу асбобларида кўп ижро этиш методикаси борасида стажировкадан ўтди ва ҳозир бизнинг олий ўқув юртимиз дарсхоналарида Вьетнамнинг қадимги чолғу асбобларида куйлар ижро этилмоқда.

Шартнома имзоланганлиги, деди пировардида Нгуен Винь Кат, Совет Иттифоқи маданият арбоблари билан бизнинг дўстлигимизни ривожлантириш ишидаги янги босқичга асос солди. Бу дўстлик ришталари мустаҳкамдир. Биргина фактни айтиб ўтаман: Ханой консерваторияси педагогларининг ярмидан ҳам кўпроғи совет олий ўқув юртларида таҳсил кўрган.

(ЎзТАГ).

Редактор ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ШАХСИЙ УЙЛАРДА ЯШАБ, ЁНИШ ЧИҚИТЛАРИ ТУЙНУК ОРҚАЛИ ДУДБУРОНГА ЎТАДИГАН ГАЗ ПРИБОРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Ташгаз» шаҳар ишлаб чиқариш бирлашмаси маълум қиладики, 1982—83 йиллар иситиш мавсумига тайёргарлик муносабати билан маиший хоналарда жойлашган газ приборларининг дудбуронлари ва вентиляция каналларининг

Ленин, Октябрь, Акмал Икромов, Куйбишев, Чилонзор районларида, Тошкент шаҳар кўнгилли ёнғиндан муҳофаза жамиятининг труба тозаловчи-печкачилари томонидан;

шунингдек Киров, Сергели, Фрунзе, Собир Раҳимов ва Ҳамза районларида «Ташстройрембит»нинг хўжалик ҳисобидаги участкаси ходимлари томонидан оммавий текширув ўтказилмоқда.

Дудбурон ва вентиляция каналларини текшириш, профилактика ва ремонтига доир саволлар билан яшаш жойи бўйича райгазларга, шунингдек Тошкент шаҳри, Красновосточная кўчаси, 114-уй — шаҳар кўнгилли ёнғиндан муҳофаза жамиятига; Тошкент шаҳри, Алиев кўчаси, 72-уй — «Ташстройрембит»нинг хўжалик ҳисобидаги участкасига мурожаат қилинг.

Дудбуронларнинг созлиги ҳақидаги актлар вақтида район эксплуатация хизматига тақдим этилмаган тақдирда 1982 йил 1 ноябрдан кейин ёниш чиқитлари туйнук орқали дудбуронга ўтадиган газ приборлари огоҳлантиришсиз ўчириб қўйилади!

«ТАШГАЗ».

САНДАЛЕТ — ЁЗ УЧУН ЭНГ ҚУЛАЙ ПОЙАБЗАЛ

Улар ёзги отпуска вақтида, дам олишда, одатдаги иш кунларимизда ҳам жуда керак бўлади.

Тошкентдаги 2-пойабзал фабрикаси эркакларнинг икки хил сандалетларини таклиф қилади: модали, таглиги майда ғовак материалдан, усти табиий хромдан тикилган сандалетларни ва таглиги ғовак резинадан, усти сунъий чармдан тикилган сандалетларни. Уларни турли ёшдаги кишилар кийиши мумкин. Ранги: оч ва тўқ жигарранг. Баҳоси — 12 сўм 80 тийин, 8 сўм 40 тийин.

САНДАЛЕТЛАРНИ СИЗ ШАҲАРДАГИ ИСТАЛГАН ПОЙАБЗАЛ МАГАЗИНЛАРИДАН СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Тошкент 2-пойабзал фабрикаси,
Ўзбекистон реклама агентлиги.

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР!

«СЕРВИС» АГЕНТЛИГИ ҚУЙИДАГИ ДАМ ОЛИШ МАРШРУТЛАРИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ:

Болали ота-оналар учун —

Толмачевага (Ленинград яқинидаги оилавий туристик базаси) 12 кунга — 1, 2 июндан, 24, 25 августдан. Баҳоси — 3 кишига 174 сўм; 3, 15 июндан, 26 августдан. Баҳоси — 2 кишига 120 сўм.

Нахимовога (Карелиядаги туристлар базаси) **10 кунга — 10 июндан, 29 августдан. Баҳоси — 1 кишига 52 сўм, 2 кишига 104 сўм.**

Лосевога (Карелия) 10 кунга — **9 июндан, 23 августдан. Баҳоси — 62 сўм, 2 сентябрдан. Баҳоси — 47 сўм.**

Поддубскаяга (Псков, Новгород, Луга) 10 кунга — **2, 12 июндан, 21 августдан. Баҳоси — 62 сўм.**

Днепр соҳилларига (Могилев, «Днепр» туристик базаси) 16 кунга — **8 июндан. Баҳоси — 135 сўм.**

Москва — Измайловога 12 кунга — жўнаш кунлари **25 июлдан 22 августгача. Баҳоси — 2 кишига 284 сўм, 16 августдан декабргача. Баҳоси — 1 кишига — 142 сўм, 6 кунга. Баҳоси — 72 сўм, жўнаш кунлари — 5 июлдан 31 июлгача.**

БОЛТИҚБЎЙИГА

Клайпедага (Калининград, Паланга, Аблинг) 16 кунга — **27 майдан баҳоси — 168 сўм.**

Пярну — Эстониядаги курортга (Таллин, Тарту, Рига) 10 кунга — **8 июнь, 28 август, 6,15 сентябрдан. Баҳоси 110 сўм. Паланга — Зарасайга** 20 кунга — **7 июндан. Баҳоси — 224 сўм. Гродно — Друскининкайга** (Каунас, Вильнюс) 16 кунга — **9 июндан. Баҳоси — 150 сўм.**

Вентада (Рига, Кулдига, Юрмала, Паланга) 10 кун дам олгани — **4 июндан. Баҳоси — 116 сўм.**

Жанубий Литвага (Бирштонас, Вильнюс, Каунас) 10 кунга — **16, 26 июндан, 15 августдан. Баҳоси — 115 сўм.**

Болтиқ денгизи соҳилига 14 кунга — 16 июнь, 16 сентябрдан. Баҳоси — 140 сўм.

Калининград яқинидаги денгиз соҳилига 15 кунга — **7 сентябрдан. Баҳоси — 192 сўм.**

Ленинградга 10 кунга. **Ленинградга жўнаш кунлари 30 сентябрдан 15 декабргача. Баҳоси — 60, 64, 110 сўм; 6 кунга — 12 ноябрдан. Баҳоси — 40 сўм.**

Киевга 10 кунга — **7, 14 августдан. Баҳоси — 105 сўм.**

Мозирга (Гомель, Чернигов) — 16 кунга — **17 июндан. Баҳоси — 135 сўм.**

Кахетия — Янги Афонга — 20 кунга — **12 июнь, 31 август, 20 сентябрь, 10 октябрдан. Баҳоси — 150 сўм.**

Чаквага 20 кунга — **2 июнь, 10, 30 сентябрдан Баҳоси — 125 сўм.**

Гантиадига 20 кунга — **1 июнь, 9, 29 сентябрдан. Баҳоси — 125 сўм.**

Ёшлар учун Кавказ бўйлаб пиёда саёҳатлари билан йўлланма 20 кунга — **июндан сентябргача. Баҳоси — 89 — 128 сўм.**

ТЕПЛОХОДДА:

Волга бўйлаб (Ленинград — Астрахань — Ленинград) 22 кунга **26, 31 августдан, 15 сентябрдан. Баҳоси — 415 — 470 сўм.**

Москва — Астрахань — Москвага 20 кунга — **8, 28 сентябрдан. Баҳоси — 350 — 380 сўм.**

Днепр бўйлаб (Киев — Николаев — Киев) 13 кунга — **20 сентябрь, 18 октябрдан. Баҳоси — 132 — 189 сўм.**

Киев — Одесса — Киевга 13 кунга — **27 июндан. Баҳоси — 269 — 355 сўм.**

Ўзбекистон бўйлаб саёҳатга йўлланма 20 кунга — июндан августгача.

Йўлланма қийматига озиқ-овқат, турар жой, экскурсия хизматининг харажатлари қўшиб ҳисобланган.

Йўлланмалар аҳолига нақд пулга, катта маблағ ҳисобига йўлланмалар харид қиладиган йирик ташкилотларга пул ўтказиш йўли билан сотилади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон ССР 50 йиллиги проспекти, Марказ — 13, 35-уй («Ленинград» меҳмонхонасининг ёнида). Телефон 41-80-16 (17, 49, 65-автобусларнинг, 21-троллейбуснинг «Транссагентство» бекати).

Иш тартиби: ҳар куни соат 9.30 дан 13.00 гача туристлар билан боғлиқ ишлар, соат 15 дан 18.00 гача ташкилотлар билан боғлиқ ишлар бажарилади. Дам олиш кунлари — шанба ва якшанба.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/V да **Келинлар қўзғолони**, 27/V да **Гурунг**, 28/V да **Келинлар қўзғолони**, (15.00), **Гурунг** (19.30).

КИНО

25 МАЙДА
ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМ:

«ҚИЗИЛ ЭШЕЛОН» — **С. Раҳимов номли.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СЕВИШ ВАҚТИ КЕЛДИ» — **Тинчлик** (18.30, 21.00), телефон 53-86-07).

«МАНА ШУНДАЙ МУЗИКА» — **Искра** (16, 18, 20.00, телефон 39-11-76).

26 МАЙДА
ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ҚИЗИЛ ЭШЕЛОН» — **С. Раҳимов номли.**

«СИЗНИ НЕПТУН КУТЯПТИ» — **Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллиги номли.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СЕВИШ ВАҚТИ КЕЛДИ» — **Тинчлик** (12.30, 15.30, 18.30, 21.00), телефон 53-86-07).

«МАНА ШУНДАЙ МУЗИКА» — **Искра** (16, 18, 20.00, телефон 39-11-75).

«Ташсантехгазмонтаж» трестининг

ЎҚУВ ПУНКТИ

сантехникларни тайёрлайдиган 1,5 ойлик ва газ электр пайвандчиларни (кенг профилда) **тайёрлайдиган**

3,5 ойлик курсларга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқувчилар ойига 76 сўм стипендия оладилар, курсни тугатганларидан сўнг ёлғизлар ва бошқа шаҳардан келганларга ётоқхонадан жой берилади.

Трест ишчилари 3 — 5 йил ичида турар жой билан таъминланадилар.

Машғулотлар группалар комплектлангандан сўнг бошланади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Октябрь район, 1-Радиальный проезди, 12«а»-уй (10, 23, 27-трамвайлар, 14, 48: 10, 88, 107, 108, 125-автобуслар, 2, 7, 10-троллейбусларнинг «Ишчилар шаҳарчаси» бекати).

СССР Алоқа министрлигининг

ТОШКЕНТ АЛОҚА ПОЛИТЕХНИКУМИ

пуллик, 2 ойлик кечки ва 1 ойлик кундузги

ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИНИ ОЧАДИ

курсларга 8—10 синф ҳажмида маълумотлилар қабул қилинади.

Машғулотлар 1 июндан бошлаб ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ҳужжатлар 31 майгача қабул қилинади.

Бошқа шаҳардан келиб бир ойлик кундузги тайёрлов курсларига кирганлар бепул ётоқхона билан таъминланадилар.

Сиртқи бўлимга киришни хоҳлаганлар бир ойлик курсларни тугатгандан сўнг имтиҳон топширадилар.

Кундузги бўлимга киришни хоҳловчилар 1—20 август кунлари кириш имтиҳонларини топширадилар.

Мурожаат учун адрес: 700189, Тошкент шаҳри, 189-алоқа бўлими, У. Юсупов кўчаси, 70-уй (14, 48-автобуслар, 10-троллейбуснинг «Лабзак», 10, 23, 27-трамвайларнинг «Алоқа политехникуми» бекатлари). Телефонлар: 41-35-58, 41-35-68, 41-35-04.

Тошкент область Калинин районидаги 33-ўрта мактаб томонидан Рихсибоева Дилорам Алимовна номига берилган 293094 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Қашқадарё область, Қамаши районидаги Коминтерн» номли 6-ўрта мактаб томонидан Тогаев Қулмурод Омонович номига берилган 004942 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

25 МАЙ — СЕШАНБА
АФРИКА ОЗОДЛИГИ КУНИ
Марказий телевиденнениниг «Восток» программаси

18.00 «Сенинг ленинча кутубхонанг». «Буюк почин». 18.30 «Инсон Ерда». Илмий-оммабоп фильм премьераси. «Олимлар — Ноқоратупроққа». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 Концерт. 19.55 «Қонун посбонлигида». СССР прокуратурасининг 60 йиллигига. Кўрсатувда СССР бош прокурори А. М. Рекунов иштирок этади. 20.25 «Нон таъми». Кўп серияли бадиий фильм. 2-фильм. «Нон ва ер». 21.30 «Время». 22.05 «Опера билан учрашув». СССР халқ артисти, Ленин мукофоти лауреати Б. А. Покровский ижоди ҳақида. 23.30 «Дунё воқеалари».

Марказий телевиденнениниг иккинчи программаси

18.30 Янгиликлар. 18.50 «Солиҳ Сайдашов музикаси». Фильм-концерт (Қозон шаҳри). 19.15 Спорт ҳафталиги. 19.45 «Халқаро панорама». 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 «Дўстларимиз чеҳраси». 21.30 «Время». 22.05 «Текширилди, миналар йўқ». Бадиий фильм.

Ўзбекистон телевиденнесининг программалари

I

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 Кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун. «Сўз кетидан сўз келар» (такрорий). 18.30 Маҳаллий Советларга сайловлар олдидан. «Давлат — бу биз» (рус.). 19.00 Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VII Халқаро Тошкент кинофестивалининг тантанали очилиши. В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройидан олиб кўрсатилади. 20.00 «Ахборот». (рус.). 20.15 Цирк программаси. 20.45 «Ахборот». 21.05 «Совет Ўзбекистони шаҳарлари». Телевизион ҳужжатли фильмлар программаси. 21.30 «Время». 22.05 Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VII Халқаро Тошкент кинофестивалининг қатнашчилари ва меҳмонлари учун Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.

II

17.25 Кўрсатувлар программаси. 17.30 Абитуриентлар учун. Математика. 18.30 Камо туғилган куннинг 100 йиллигига. «Фавқулодда топшириқ». Бадиий фильм. 20.00 Янгиликлар. 20.20 «Телевизион театр почтаси».

21.30 МТ II

26 МАЙ — ЧОРШАНБА
Марказий телевиденнениниг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 «Советлар мамлакатининг пионерлари». Ҳужжатли фильм. 10.00 «Нон таъми». Кўп серияли бадиий фильм. 2-фильм. «Нон ва ер». 11.05 Москва Давлат филармонияси академик симфоник оркестри ижросида И. Штраус асарлари. 11.55 «Киносаёҳатчилар клуби». 12.55 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳақида телевизион ҳужжатли фильмлар программаси. 15.45 «Рус тили». 16.15 Кинопрограмма: «Луанда — Ангола халқининг пойтахти», «Саломалайкум, Камарада». (Тошкент). 16.45 «Ҳунар-техника билим юртларида нимага ва қандай қилиб ўргатишади?». Қишлоқ механизаторларини тайёрлаш ҳақида. 17.15 Иордания миллий ансамблининг чиқиши. 17.30 «Горнчилар, қаердасиз!».

18.15 «Фан шаҳри». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Киевнинг 1500 йиллигига. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 М. Равель. Фортепьяна ва оркестр ижроси учун концерт. 19.55 Венгрия социалистик ишчи-партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар туғилган куннинг 70 йиллигига. Ҳужжатли фильм. 20.15 «Нон таъми». Кўп серияли бадиий фильм. 3-фильм. «Нон ва одамлар». 21.30 «Время». 22.05 «Санъат усталари». СССР халқ артисти Э. Бистрицкая. 23.25 «Дунё воқеалари». 23.40 М. И. Глинка романсларини РСФСРда хизмат кўрсатган артист К. Лисовский ижро этади.

Марказий телевиденнениниг иккинчи программаси

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 «Диққат юрак!». Илмий-оммабоп фильм. 9.35 ва 13.05 «Ота-оналар, Сизлар учун». 10.05 ва 12.05 Немис тили. 10.35 ва 11.35 География. 7-синф. СССРда табиатни муҳофаза қилиш. 11.05 XIX асрнинг 70-80-йилларида ишчилар ҳаракати ва Россияда марксизмнинг тарқалиши. 12.35 ва 13.35 Умумий биология. 9-синф. Эволюциянинг ҳозирги замон назарияси. 14.05 А. С. Пушкин. «Евгений Онегин». Адабий этюдлар. 15.05 Химия СССР халқ хўжалигида. 15.35 Л. В. Бетховен. 16.20 Янгиликлар.

18.30 Янгиликлар. 18.50 «Раҳмат». Ҳужжатли фильм. 19.00 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 20.00 «Ер юзида, самода ва денгизда». Отиш бўйича мусобақалар ҳақида. 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 Спорт гимнастикаси бўйича СССР кубоги. Ленинграддан олиб кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 «Комсомольск». Бадиий фильм.

Ўзбекистон телевиденнесининг программаси

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 «Комарики». Фильм-концерт. 11.45 «До-ре-ми-фа-соль» Мактаб ўқувчилари учун музикали кўрсатув (такрорий). 12.15 Т. Миннуллин. «Ой бўлмаса, юлдуз бор». Телеспектакль 1-қисм.

17.35 Кўрсатувлар программаси. 17.40 «Пионер дружиналари Бутуниттифоқ маршида». 18.05 Ўзбекистон ўқитувчилари VI съездининг делегатлари ва меҳмонлари учун бадиий ҳаваскорлар ижросида концерт. 19.30 «Ахборот» (рус). 19.45 «Мулоҳазалар». СССР халқ артисти, кинорежиссёр М. Қаюмов ҳақида ҳужжатли фильм премьераси. 20.15 «Пахтакорларнинг шу кунги муҳим вазифалари». 20.30 «Ахборот». 20.50 Лирик концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Бугун оламда нима гап!». Халқаро аҳвол кундалиги. 22.20 «Уч қитъа экрани». Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VII Халқаро Тошкент кинофестивали. 23.20 Янгиликлар.

Ўзбекистон табиатни қўриқлаш республика совет жамияти коллективи хўжалик мудири **Илҳом Соҳибович МУСЛИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

4 ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат: — 33-57-02, бўлимлар; партия турмуши — 32-63-66; саноат — 33-53-83; қурилиш — 33-58-85; шаҳар хўжалиги — 33-57-83; совет қурилиши — 33-54-19; ... — 33-53-10; ... — 33-56-81; ... — 33-28-95; ... — 33-55-32; хатлар — 33-79-70; эълонлар бўлими — 33-81-43; ... — 32-78-94; ... — 33-90-50.